

וטהר לבנו - וירא

וירא אליו ה'

ונראה לתרץ שלאברהם היה פחד לעשות ברית מילה וכפי **דברי המדרש** שחשש שזה יברח ממנו את האורחים, ואולי החשש היה שמא יבהלו ממנו שעושה דברים לא הגיוניים ומכאיבים לגוף לעצמו ולכל אנשי ביתו שהתקרבו לדרכו, עד כדי כך שכתוב ברש"י בסוף פרשת לך לך שאנשי דורו אמרו אילו ראינו אותו מל לא היינו נותנים לו לעשות זאת!!! **וממילא** אברהם כשמל את עצמו הוא הרגיז את כולם שעשה נגד דעתם ורצונם בלי להתחשב בדעתם כלל!!!

ומחמת חשש זה שיתכן ועוברים ושבים יפסיקו לבקר אצלו, הוא הסכים לוותר על שלמותו ועל גילוי השכינה אליו במשך שנים ארוכות, כי **גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה**, עד כדי כך חשש אברהם מהפסד זה, שגם לאחר שכבר מל את עצמו עדיין היו לו חששות שמא הפסיד בגלל זה את מצוות הכנסת האורחים ואת הקירוב שקירבם לעבודת ה'.

ללמדנו עד כמה חשוב לחזק אחרים גם על חשבון הקרבת עצמך, אמנם כמובן לא על חשבון שתחטא או שתרד ברוחניות, שהרי אמרו חז"ל אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, אבל כן על חשבון ההתעלות העצמית שלך, שבוודאי עליך לחזק אחרים גם אם תתעלה פחות!!! כפי שראינו ושמענו על הרב מפונוביז' צ"ל שהיה גאון אדיר לפני השואה והקריב את גאונותו בתורה עבור הקמת ישיבת פונוביז' בארץ ישראל, ובכך לשקם את חורבן עולם הישיבות שבליטא, לתקווה טובה לישיבות המשך בארץ הקודש!!!

וירא אליו ה' באלוני ממרא

מהנהלת בית החולים שישאירו אותה עוד יום כך שהיא תגיע היישר מבית חולים לבית החלמה, ורק לאחר אין ספור שיחות טלפון הוא קיבל את הסכמת בית החולים ואישרו לה שהות של יום נוסף.

ובדיוק לקראת סוף היום הנוסף האישה איבדה את הכרתה וכמעט מתה, כי כלי דם התפוצץ לה בגוף, והיא אבדה את כל דם גופה, והרופאים טענו שאילו לא הייתה בבית חולים אלא במקום אחר בלי צל של ספק היא הייתה מתה, כי רק בבית חולים היה להם את כל כמויות הדם שהיא הייתה צריכה ועירו אותם לגופה עד שגילו את מקור הבעיה. **ובעצם** התברר שבורא עולם נתן החלטה לבעל להתעקש על שהות של יום נוסף ובוה ניצלה אשתו, וכל המהלך כולו זה נס עצום ומדהים!!! כמה עלינו להודות למסובב הסיבות והנסיבות, המרחם כי לא כלו רחמיו, ולא תמו חסדיו!!! הודו לה' כי טוב!!!

ללמדנו, שבורא עולם קובע את מקומו של האדם ואת מקום לימודיו ומקום עבודתו, וראיתי אברכים שהם מרגישים שהם לא מסופקים ופסגת עולמם המושלם הוא להיות ראש ישיבה או רב עיר או דיין ואז הם מאמינים שימצו את יכולתם הלימודי ויתעלו במעלות התורה והיראה, אבל עליהם לדעת שגם כאשר מקבלים את התפקיד, גם אז מרגישים החמצה, כי בתור ראש ישיבה טרודים להשיג תקציבים לישיבה ועוד טרדות אחרות הקשורות לישיבה, וכן דיין שומע סיפורים מסמרי שער שממש מחלישים ושוברים את הלב, ומתעסק במריבות של אנשים במקום ללמוד בניחותא, וכן רב עיר שעות עליו להתעסק בצורכי העיר, ובעצם לאברך הכי קל להתעלות במעלות התורה, ועליו לשמוח שזכה לשבת באור ה'!!!

כי תמיד אדם יכול למצוא חסרונות במקום בו הוא נמצא ולבכות על מצבו, אבל באמונה תמימה בבורא עולם הוא יכול להפוך את החסרונות למעלות, למשל אם אתה מלמד בישיבה חלשה מאוד שהתלמידים שם בקושי לומדים ואתה מרגיש שאתה לא ממצה את יכולתיך, זכור שבכל מקום יש חסרונות ויש מעלות, ובינתיים בורא עולם רוצה שגם תלמידים אלו יזכו לקבל רב תלמיד חכם ובעל כשרונות כמורך, כי גם לתלמידים חלשים צריכים רב מוכשר שיקרבם בכישרון עד כמה שאפשר ללימוד ולעבודת ה', ותמיד נזכור מה' מצעדי גבר!!! שמח במקום בו אתה נמצא בשליחות בורא עולם ותוציא את המקסימום שניתן להוציא לטובה במקום ובמשבצת בה אתה נמצא.

באלוני ממרא - המשך

תמוה עד למאוד, מדוע גם אחרי שאברהם אבינו נצטווה לעשות ברית מילה הוא עדיין ראה לנכון להתייעץ עם בעלי בריתו בעניין, ורבים מהמפרשים תמחו מה היה לו לאברהם אבינו צורך להתייעץ אחרי שנצטווה מאת ה'?? **וראיתי** שמפרשים שחשש אולי בגלל זקנותו הוא ירעד ולא ימול את עצמו כראוי, ואולי התייעץ האם הוא מסוגל

כתוב במדרש רבה מ"ז ח' למה זכה אברהם אבינו להתגלות השכינה?? עונה **המדרש** לפי שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים והשבים באים אצלי, אבל אחרי המילה חשש אברהם שמעכשו העוברים ושבים כבר לא יבואו אצלו. **אמר** לו הקב"ה גם בעניין האורחים מעשיית הברית רק הרווחת, כי עד עכשיו רק בני אדם ערלים באו לבקר אותך, **ומעכשיו** גם אני הקב"ה בכבודו בא לבקר אותך. **ובמדרש** במדבר רבה יב' כתוב שהקב"ה לא רצה להיגלות לאברהם אבינו כשהיה ערל, ומיד כשעשה ברית נגלה אליו ה', ומשני המדרשים יחד התחדש לי חידוש עצום.

שהנה הקשו המפרשים למה אברהם אבינו לא מל את עצמו מיד כשהכיר את בוראו, הרי אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה לפני שניתנה כפי שכתוב שאכל מצות בפסח, ואם כן מדוע אברהם המתין שנים רבות עד שציווהו ה' לעשות ברית מילה??

ללמדנו עד כמה חשוב לחזק אחרים גם על חשבון הקרבת עצמך, אמנם כמובן לא על חשבון שתחטא או שתרד ברוחניות, שהרי אמרו חז"ל אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, אבל כן על חשבון ההתעלות העצמית שלך, שבוודאי עליך לחזק אחרים גם אם תתעלה פחות!!! כפי שראינו ושמענו על הרב מפונוביז' צ"ל שהיה גאון אדיר לפני השואה והקריב את גאונותו בתורה עבור הקמת ישיבת פונוביז' בארץ ישראל, ובכך לשקם את חורבן עולם הישיבות שבליטא, לתקווה טובה לישיבות המשך בארץ הקודש!!!

כתב רש"י, שהיות וממרא נתן עצה לאברהם אבינו על המילה, לכן התגלה ה' לאברהם דווקא באלוני ממרא, ולכאורה קשה שהרי אברהם אבינו היה גר באלוני ממרא וכמובן ששם ידבר אתו ה' ולא במקום אחר, ואם כן מה המתנה והכבוד המיוחד כביכול שקיבל ממרא???

אבל התשובה פשוטה היא וזכיתי בזה לכוון לדעת **הרא"ם**, שאם לא היה זכות לממרא אז בורא עולם היה דואג שאברהם אבינו לא יגור שם בתקופת הברית והביקור, כי חלק מהנסיים וחלק מההשגחה העליונה זה איך שמסובב הסיבות מסובב לנו את החיים בכל זמן ובכל מקום ואין מקרה בחיים כלל וכלל.

וזה מזכיר לי על נס עצום שהיה לקרובת משפחתי שהייתה מאושפזת בבית חולים, ובבית חולים רצו לשחררה לאחר 3 ימים מתחילת האשפוז, אבל הבעל התעקש ודרש

וטהר לבנו - וידא

יתקברו יותר אליו, ויתכן שלכן הוא התייעץ עם חבריו מתי לעשות את הברית והאם יעשה את הדבר בחשאי או בגלוי,

ואכן התורה מבליטה שאברהם אבינו מל את עצמו דווקא בצהרי היום כי בסופו של החליט שאין לו מה לפחד ולחשוש לנזק בעבודת ה' בגלל קיום מצוות ה'.

וירא וירץ לקראתם, ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך

ולפי דברינו קודם נוסף, שאברהם כבר ידע זאת עוד קודם שחשוב יותר הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה ומפני כן גם לא מל אברהם את עצמו בעשרות השנים שעבד את ה', למרות שקיים את כל התורה כולה לפני שניתנה, כי לא רצה להרחיק ממנו את האורחים המתקרבים דרך האירוח והקירוב לה'. **אבל** עכשיו הוא נוכח לראות כמו תוצאה של מבחן כביכול שאכן לא טעה בדבר, כי גופו הקדוש רץ לאורחים בזמן ביקור ה' אצלו, זה הוכיח לו שצדק כל השנים שהכנסת אורחים וקירוב זה קודם להקבלת פני שכינה.

הלואי ואזכה להתקדש עד כדי שגופי לא ייתן לי להימשך בטעות לעבירה, וברחוב באופן אוטומטי העיניים כבר ידעו לקפוץ ולחמוק ממראה עבירה, וגם שגופי מעצמו ירוץ לדבר מצווה ולפחות שרגלי יהיו קלים לרוץ לדבר מצווה וחלילה שלא ארגיש את כובד הגוף והחומר שמעכבים את האדם להתעלות בקדושה ולשמוח בהתלהבות בתפילה ובעת הלימוד ובעת קיום מצוות, אלא אדרבא כל מהותי תהיה כמגנט לכל דבר שבקדושה זה עונג אמתי וזה עולם הבא ממש בחיי העולם הזה!!!

ואל הבקר רץ אברהם

וצריך לימוד, אבל אולי דווקא זה ניסיון שעליו להפסיד כסף ולא לרדוף אחרי הבהמה???

ונראה לתרץ שאברהם בחר 3 בהמות הכי רכים והכי טובים שהיו לו מכל הבהמות, ולכן הבהמה שברחה לו היה צורך לכבוד האורחים לרדוף אחריה בכדי להגיש לאורחים את הטוב ביותר, וכאן היה ניסיון קשה לאברהם שלמרות יום השלישי למילה שהיה חולה עם כאבים בכל זאת היה עליו לרוץ ולרדוף אחרי בהמה ולא החליפה בבהמה פחות טובה מעדרו. **ולכן** זכה שקיבל שכרו על כך בעצמו ולא לזרעו אחריו, שזכה לגלות את הקבר הטוב ביותר "מערת המכפלה", וגם לראות את מקומו שהוא כביכול מקום שני לאדם הראשון יציר כפיו של בורא עולם.

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם

ולכן חסד זה מודגש ביותר, כי חסד זה הביא לנו את הורדת התורה מהשמים. ובעצם השכר על הפעולות כאן זה בגלל שזה היה פעולה חוזרת ומורגלת אצל אברהם עם כל אורחיו, אלא שכאן קיבל שכר על כל ההרגלים שהרגיל את עצמו בהכנסת אורחים.

ועוד הוספה קטנה שבזכות כל חסדי אברהם אבינו, הוא זכה וקיבל שכר עצום שאין כדוגמתו!!! והוא, שאפילו השטן החליט להמליץ על אברהם אבינו כצדיק שאין כמוהו, בניגוד לדברי בורא עולם שהמליץ על איוב!!! וכל זה בגלל חסדי אברהם!!! **והרווח** הגדול הוא שבגלל החסד הייתה המלצת השטן, ולכן זכה אברהם וקיבל את העקידה, **ובזכות זה יש לנו מצוות שופר בראש השנה**. **ואולי** בגלל זה השופר מבלבל את השטן, כי בעצם השטן גרם לעקידה ולמצוות שופר, ובגלל העקידה הגאולה מובטחת בכל מצב לעם ישראל.

ולוט ישב בשער סדום

הראשון שמת על קידוש השם, וגם היה אחי אשתו, דווקא בו נכשלו?? **ומה** כביכול היה הקש ששבר את גב הגמל?? **הרי** ידע שבורא עולם מתרחק ממנו בגלל הרשע לוט כפי

למול את עצמו בעצמו או רק על ידי אחר כדוגמת שם בן נח.

ולפי האמור קודם יש דרך נוספת לבאר על מה התייעץ אברהם בקשר לברית מילה, וכפי שכתוב במדרש שאברהם פחד שמא בגלל הברית מילה אנשים יעזבו אותו ולא

כתב רש"י שאברהם אמר להקב"ה להמתין לו עד שירוך ויכניס את האורחים, **ומקשה** שהרי בפסוק הקודם כבר כתוב "וירץ לקראתם", **ומתרץ** שאכן האמירה הייתה קודם לריצה, אלא שדרך פסוקי התורה לפעמים להקדים ולכתוב את הפסוקים שלא בדווקא לפי סדר האירועים.

עוד מתרצים בשם **רבי נתן אדלר** רבו של החתם סופר זצ"ל, שאברהם בוודאי התכוון לבקש רשות מה' לגשת לאורחים, אבל הוא הרגיש שרגליו רצות כמו מאליהם לכיוון האורחים, כי הוא קידש כל גופו שיעשו רק טוב, ומזה נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה.

כתוב במדרש וכפי שכתב הבעל הטורים "ואל הקבר רץ אברהם", דהיינו **שבקר אחד ברח לאברהם עד למערת המכפלה** שם גילה את קבר אדם וחווה ושם התאוהו אברהם להיקבר.

וזה פלא עצום, כי איך ייתכן שאברהם יעזוב את ה' הממתין לו, וגם את האורחים עזב בשביל לרדוף אחרי בהמה שברחה לו, וכי חסר בהמות לאברהם שהיה עשיר ולא היה מקום למרעה שלו ושל לוט יחדיו מרוב צאן, אז על אברהם היה לוותר על בהמה זו?? **וגם** איזה בהמה תימלט ותברח מלהיות חלק ממצות הכנסת אורחים בעת שה' נמצא כביכול בביקור במקום?? **נכון** שאפשר לפרש שבחיים לא ברח אברהם בהמה, והבין שזה מקרה נדיר

לכאורה לא תמיד הנתנה היא המצווה שהרי כתוב בגמרא ב"ב ט' שירמיהו ביקש על אנשי ענתות שיכשלו ויתנו צדקה לאנשים לא הגונים וכך לא יזכו לקיים מצוות צדקה. **וא"כ** כאן שהיו האורחים מלאכים שאינם זקוקים לאוכל א"כ זה כביכול כמו צדקה לאנשים שלא זקוקים, ולמה כתוב שעל כל פעולה שעשה קיבל שכר?? עוד קשה למה לא כתוב שקיבל שכר על כל החסדים שעשה כל חייו, ודווקא בחסד שעשה עם המלאכים בזה פרטו בגמרא מה קיבל על כל פעולה??

אלא ידוע שבגלל החסד שעשה עם המלאכים הם היו חייבים לו הכרת הטוב, וכפי שהוכחתי בעבר שכבוד וקנאה שייך גם בעולם הבא וגם בעליונים, לכן למרות שלא אכלו ממש בכל זאת הם נהנו מהכבוד שכיבד אותם, וכפי שכתוב **במדרש** **רבה שמות** כ"ח שכאשר משה עלה למרום דמו פניו לאברהם וכך הוריד את התורה כי המלאכים כהכרת הטוב לא עצרו אותו.

אברהם אבינו המחזק הגדול זרק את לוט, ואמר הפרד מעלי, **ולמה**?? הרי אברהם אבינו חיזק את כל העולם, ודווקא בלוט בן משפחתו, שהוא בן אחיו ה' שהיה

וטהר לבנו - ידא

אברהם שהוא לא מפרגן לו את הירושה, ובגלל הוויכוח הזה אברהם זרק אותו!!

ולכאורה תמוה, וכי עוון זה חמור מעבירות אחרות שעשה לוט שלכן בורא עולם התרחק מאברהם ולא נגלה אליו? ומדוע רק עתה החליט אברהם להרחיקו?!

ונראה שכאשר אדם יודע שהוא לא בסדר אפשר לחזק אותו, אבל לוט שידע את האמת ובכוונה עיוות את האמת לצד הרוע רק בגלל הנגיעות והאינטרסים שיש לו, אדם שכזה הוא חסר תקנה ותעניף אותו!!! כי הוא יקלקל את כולם. **כי** שקר גמור אפשר לגלותו ולהראות ששקר הוא, אבל שקר הבנוי על בסיס אמת או שמעורבים בו חלקים שיש בהם אמת צרופה או מעוותת, קשה מאוד לגלותו ולתקן עיוותו, וכיון שכן הדבר משפיע גם על הסביבה כי יש לשקר זה תדמית של אמת ומתוך כך זה מבלבל גם את האחרים, ולכן מתפללים **"השיבה שופטינו ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה"**.

ולכן אדם שחושב שהוא מבין וצודק יותר מהרב שלו, זה רק בגלל שהוא מלא בנגיעות אישיות, והוא חסר תקנה!! ואל תתווכח אתו, כזה אחד עלינו להעיף ולהרחיק ולהתרחק, כמו שיש היודעים שאסור לדבר על רבנים, ויכולים לדרוש דרשות ארוכות בעניין ביזוי תלמידי חכמים, אבל הם מדברים בגסות ובאופן מחפיר ומזעזע על גדולי ישראל ורבנים חשובים, אבל הם לא מרגישים שום נקיפות מצפון, כי תירוץ חד בניהם, שברור שאסור לדבר על רבנים, אבל זה ממש לא רב!! והם ממש לא גדולי ישראל!!! אלא להיפך הם מחריבי והורסי הדת, וככה הכל מותר להם רח"ל!!

וכן יש שחושבים שברור שאסור לחטוא ואסור להיטמאות חלילה, אבל אם נכשלת לא נורא רק תלך למקווה והכל נמחק ואתה נקי מהעבירה, זה עיוות האמת וטיפשות, עליך לדעת שעבירה לא נמחקת במקווה, אלא בתשובה וחרטה על העבר וקבלה בלב לא לחטוא בעתיד, וגם זה לא מספיק!! אלא בעיקר עליך לשכנע את בורא עולם וגם את עצמך באמת שסגרת את כל הפתחים בפני היצר הרע, שכך באמת לא תיגרר ולא תימשך שוב לחטוא כמו שנכשלת בעבר, ואחרי תשובה מושלמת כזו הטבילה במקווה תוסיף לך טהרה וקדושה, ובעזרת ה' הטוב נזכה לשוב אליו בתשובה שלימה ובטהרת הלב אמן ואמן.

וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה

ולכן בורא עולם המחיש לאברהם אבינו על ידי המשא ומתן והמשפט שאין זכות והגנה למקום כזה, וכשבן אדם רואה במוחש זה נחרט יותר בליבו ולדורי דורות, ועוד נקודה חשובה המחיש הבורא לאברהם ולדורות, וכמו שכתב בפנים יפות: **"זעקת סדום ועמורה כי רבה"** שהעבירות שנעשות מחמת ההרגל נהפכות בעיני האדם להיתר וכבר אין צורך ביצר שיגרה אותו לחטוא ועיין שם.

וכן שישירש להתרחק ממידת סדום - **"שזה נהנה וזה לא חסר"** שבסדום עברו עבירות אפילו בלי הנאה, ולכן זו התשובה לאברהם שאין זכותו מגן עליהם.

ללמדנו, עד כמה עלינו לברוח מהיות בחבורה רעה ומקום רע, ולהיזהר מאוד ממצב שהעבירות נהפכות לנו כהיתר, שאז עלינו לעצור מיד!! כי זה מכביד את העבירה פי כמה, ועל זה לא נזכה לזכותו של צדיק וכד', לכן סור מרע ועשה טוב אמן.

זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד

למנוע את העניים שלא יגיעו ליהנות מסדום, לכן תקנו שלא יבא שום אדם לארצם. **ואמרו** חז"ל שהיה באנשי סדום כל מדות רעות, אבל נגמר דינם על **שיד עני ואביון לא החזיקו**, בשונה משאר מדינות שהיו עושים צדקה וחסד, ולכן נגזר על סדום ונחרבה.

ונשאלת השאלה איך הם הגיעו למצב נורא ואכזרי שכזה?? ואם אכן כך היה מנהגם עוד קודם שנפלו בקרב מדוע הצילים ה' ולא השמידם כבר במלחמת המלכים?? **ואולי** הקלקול שלהם לפני המלחמה היה רק בענייני תועבות וכפירה ועבודה זרה אבל בעניינים שבין אדם לחברו ושנאת עניים בזה עדיין לא חטאו, ועוון חטא זה נוסף להם רק אחרי שחזרו מהשבי במלחמה והתחילו חיים חדשים. **אבל זה לא נכון**, שהרי רש"י מפרש את הפסוק שנכתב עוד קודם המלחמה **"ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד"**, שרעים בגופם, וחטאים בממונם, שלא הכניסו אורחים, ואם כן עוד קודם המלחמה הם היו

שכתב רש"י על הפסוק **"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו"** י"ג י"ד שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, אז מה גרם לו פתאום לשנות דעה ולגרשו??!

ורש"י כתב שגרשו בגלל המריבות והוויכוחים, שלדעת לוט היה מותר לתת לבהמות לרעות בשדות אחרים כי מותר לגזול מתושבי ארץ ישראל, שהרי הארץ ניתנה לאברהם על ידי בורא עולם, ואילו אברהם טען שזה גזל כי אף על פי שקיבל הבטחה אבל עדיין לא הגיע זמן פרעונה ואיננה שלו, אבל לוט לא הקשיב. **וככל הנראה** אף טען בהגיון רב שכל מה שטוען אברהם הוא כיון שעדיין הוא מחכה לבן שיירש אותו ולכן סובר שיש להמתין, אבל לוט לא האמין שלאברהם ושרה הזקנים יהיו ילדים, נמצא שהוא זה שאמור לירש את אברהם וכבר מעכשיו הארץ שלו. וגם הוכיח זאת מכך שבורא עולם ציווה על אברהם לבוא לארץ ישראל, כי כבר עכשיו הוא קנה אותה ומעכשיו היא שלו, וייתכן שאפילו בתוך ליבו חשד והאשים את

ולכן אדם שחושב שהוא מבין וצודק יותר מהרב שלו, זה רק בגלל שהוא מלא בנגיעות אישיות, והוא חסר תקנה!! ואל תתווכח אתו, כזה אחד עלינו להעיף ולהרחיק ולהתרחק, כמו שיש היודעים שאסור לדבר על רבנים, ויכולים לדרוש דרשות ארוכות בעניין ביזוי תלמידי חכמים, אבל הם מדברים בגסות ובאופן מחפיר ומזעזע על גדולי ישראל ורבנים חשובים, אבל הם לא מרגישים שום נקיפות מצפון, כי תירוץ חד בניהם, שברור שאסור לדבר על רבנים, אבל זה ממש לא רב!! והם ממש לא גדולי ישראל!!! אלא להיפך הם מחריבי והורסי הדת, וככה הכל מותר להם רח"ל!!

וכן יש שחושבים שברור שאסור לחטוא ואסור להיטמאות חלילה, אבל אם נכשלת לא נורא רק תלך למקווה והכל נמחק ואתה נקי מהעבירה, זה עיוות האמת וטיפשות, עליך לדעת שעבירה לא נמחקת במקווה, אלא בתשובה וחרטה על העבר וקבלה בלב לא לחטוא בעתיד, וגם זה לא מספיק!! אלא בעיקר עליך לשכנע את בורא עולם וגם את עצמך באמת שסגרת את כל הפתחים בפני היצר הרע, שכך באמת לא תיגרר ולא תימשך שוב לחטוא כמו שנכשלת בעבר, ואחרי תשובה מושלמת כזו הטבילה במקווה תוסיף לך טהרה וקדושה, ובעזרת ה' הטוב נזכה לשוב אליו בתשובה שלימה ובטהרת הלב אמן ואמן.

וממשיך בורא עולם ואומר: **"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד"**.

וצריך להבין מה הקשר בין הדברים?? **ואולי**, כדי שהבנים ועם ישראל ידעו כמה הרסני זה מקום עבירה אפילו בארץ ישראל!! עד כדי כך שהאדמה עצמה נהפכת מגן פורה שכולה משקה לארץ מלחה, ולכן אברהם שמחנך לדורות ישרים, יחנך אותם עד כמה עליהם להתרחק ממקום שיש שם בעלי עבירה אפילו שהמקום נמצא בארץ ישראל!!!

ללמדנו, עד כמה עלינו לברוח מהיות בחבורה רעה ומקום רע, ולהיזהר מאוד ממצב שהעבירות נהפכות לנו כהיתר, שאז עלינו לעצור מיד!! כי זה מכביד את העבירה פי כמה, ועל זה לא נזכה לזכותו של צדיק וכד', לכן סור מרע ועשה טוב אמן.

במשנה באבות פרק ה' משנה י' **"האומר שלי שלי ושלך שלך, זו מדה בינונית, ויש אומרים, זו מדת סדום"**. ופלא עצום איך לתנא קמא במשנה, זו דרך בינונית ורגילה, **ולדעה** השנייה זו מידת סדום! שהיו רעים וחטאים לה' מאוד, איך יתכן שינוי חד כל כך בדעות התנאים??!

ובתפארת ישראל כתב שלתנא קמא היות והשווה את חבירו לעצמו, לכאורה גם קיים את מצוות **"ואהבת לרעך כמוך"**, ולכן לדעת הראשונה במשנה זה מידה בינונית, אומנם **התנא השני** טוען שזו מידת סדום, כי למרות רעיון השוויון, בגלל התנהגות כזו תתבטל האהבה שבין אדם לחברו, כי כך נהגו בסדום שמנעו רגל אורחים, למרות שידעו שכך יתנהגו איתם בכל מדינה, ומזה נגררו להתאכזר גם על עניים.

ומוסיף האברבנאל ומביא מדרש: שאנשי סדום תיקנו ביניהם לשדוד כל אורח ולפגוע בו בעבירות קשות, כי סדום הייתה ארץ טובה ושמנה כגן ה' שלא חסר בה כלום, ורצו

וטהר לבנו - וירא

עולם דף חדש ומתוקן, ובפרט כשראה אברהם שמלך סדום ויתר על הכסף!! שזה היה הדבר הכי חשוב בסדום, כסף ועוד כסף ועוד כסף!!! ורק ביקש את אנשיו - ולא את הכסף, זה הוכיח לאברהם שאכן מלך סדום מתנתק מהתאוות שלו, ומתחיל דף חדש ונקי. אבל סדום ומלכם השחיתו דרכם שוב, כי הם הלכו כביכול בדרך בינונית, שלי שלי שלך שלך, דרך טובה יחסית למידת הרשעים ששלי שלי ושלך שלי, (ואולי בתקופה הראשונה לשחרורם הם עדיין לא פגעו בעניינים), אבל מדרך בינונית זו הם הידרדרו חזרה לשחיתות ואכזריות לאורחים והתעללות בעניים וכל מרעין בישיין.

ולמה?? כי כבר כתב הרמב"ם שעל האדם לבחור בדרך הבינונית, אבל אם היה בדרך רעה אזי בכדי לתקן עצמו חייב במשך תקופה לנקוט בקיצוניות הפוכה לטובה, ורק לאחר תקופה יחזור לדרך בינונית-דרך האמצע, אבל אנשי סדום לא עשו כן, אלא מיד פנו לדרך האמצע הבינונית, במקום לתקן בקיצוניות את דרכם הרעה, לכן כשלו ונפלו.

וייתכן בדעת תנא קמא, שאכן שלי שלי שלך שלך היא מידה בינונית ולא רעה, ורק בסדום מידה בינונית זו לא התאימה להם כי היה עליהם בתקופה הראשונה שלאחר המלחמה ללכת בדרך קיצונית וכאמור קודם, והיות ולא עשו כן לכן הם כשלו והרשיעו, **אומנם** דעת היש אומרים יתכן שברגע שזה היה סמל נפילתם המוסרית של סדום זה הפך למהות פסולה לכל העולם ועדיין יש לעיין.

ללמדנו, עד כמה חשוב לתקן נכון את דרכנו, ואם זכינו לקבל הזדמנות שניה לפתוח דף חדש ונקי, אתה חייב בתקופה הראשונה להתנהג בקיצוניות ההפוכה מהטומאה והחטא בו נכשלת, ורק לאחר מכן להתאזן לדרך האמצע והבינונית, וכמובן כל אחד לפי עניינו, לכן עליך להיות צמוד לרב שמכיר אותך ושישקיע בך מחשבה ומעקב עקבי ונכון המתאים בדיקו לכוחות הנפש שבך, ורק כך תצליח לא לחזור לנפילה הקודמת שלך אמן.

וחטאתם כי כבדה מאד – מלך סדום מחשיב עצמו לתלמיד של אברהם אבינו

להשאיר אצלו, ובפרט שמלך סדום בעצמו נחשב לרוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותו!! **ולכן** דרך חיים זו מעולם לא נאמרה מפיו של אברהם אבינו, והכל היה שקר מעיקרו, כי לא היה כאן שלי שלי שלך שלך, אלא היה כאן "הכל שלי", ובכל זאת אברהם אבינו אמר לו מה שהתגלגל לי להיות שלי מרכושך לשעבר קח ממני, כי אברהם אבינו ויתר על הכסף!! ולא היה אכפת לו להפסיד מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה אפילו דמיונית של מתנה ממלך סדום לא תהיה לו. **שלא** יפרסם את דמיונותיו, שהוא - מלך סדום תרם משלו והעשיר את אברהם, למרות שברור שזה שקר מוחלט, ורק דמיון קלוש ביותר אולי אפשר לדמיין כאן, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם. **ואכן מצד אחד** אברהם חשב שיתכן שמלך סדום יחזור בתשובה ויפתח דף חדש ולכן החזיר לו את אנשיו, אבל מצד שני חשש ופחד שמלך סדום יחזור לסורו ולדרך חטאים, לכן אברהם נזהר שגם על צד הרע לא תהיה למלך סדום שום נגיעה של כביכול מתנה שנתן לאברהם.

והנה למרות זהירותו הרבה של אברהם אבינו, בכל זאת מלך סדום שיקר וצנור חלק מהמילים של אברהם ועיוות את דברי אברהם, ועל ידי זה ניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדום" בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

ללמדנו, שאת הרוע הכי אכזרי אפשר לקבל על ידי עיוות התורה ועיוות דברי צדיקים, ולכן עלינו לקבל את דברי התורה ודברי רבותינו בלב טהור, בלי נגיעות ובלי סילופים ולא לקבל רק חצי מדבריהם אלא את כל דבריהם, וכמובן עליך החובה להיות בקשר עם רבנים לשמוע את דעתם הרחבה והנקייה.

ולא תהיה כשה טועה המדמיין שעושה רצון הבורא והולך בדרכי רבך, ובעצם אתה מושחת ורשע ומשחיר ומבייש את התורה ואת רבותיך בלי נקיפות מצפון כאנשי סדום ועמורה, שפתרון הטיפול בהם היה רק להפוך אותם לגמרי בלי להשאיר מהם שום זכר, לכן נתחזק באמת ובדרכי רבותינו.

מושחתים גם בעבירות שבין אדם למקום וגם בעבירות שבין אדם לחברו, ולמה אם כן למה לא השמידם ה' במלחמה?? **ויותר** מזה יש לשאול, מדוע הציל אברהם את מלך סדום הרי היה רשע מחריד ברשעותו, ולכאורה על כזה רשע וודאי שב ואל תעשה עדיף, ולמה הצילו??

וגם תמוה, מדוע אברהם החזיר לו את אנשיו, הרי הם נכבשו על ידי אברהם כשלל מהמלחמה, וכשמחזיר אותם למלך סדום הרי במקום להחזיר אותם בתשובה ולקרבתם לבורא יתברך הוא זורק אותם שוב לדרך של חטאים, וכאילו זרק אותם מאורה לאפילה?? ואכן כתוב בגמרא נדרים ל"ב שאמר ר' יוחנן שלכן נגזר על בני ישראל להשתעבד למצרים 210 שנים!!

אלא ייתכן שה' נתן להם זעזוע עצום ומשמעותי, בכך שהם נכבשו במלחמה וכל רכושם נשדד והם עצמם נשבו במלחמה, ומלכם שכמעט מת בבורות הטיט ניצל בנס רק בזכות אברהם, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק "ויצא מלך סדום לקראתו", שיצא על ידי כוח הצדיק אברהם כשהביט בבור בכדי להצילו. וכך הם נוכחו לראות את כוחו של הצדיק, שאברהם מנצח בניסים גלויים את המלכים החזקים. על כן בכוח כל אלו היה מקום שמלך סדום ואנשיו ישנו את תפיסת עולמם ומלך סדום ואנשיו יתחילו דף חדש ומתוקן, ולכן יתכן שהשאירם ה' בחיים.

והיות ואברהם ראה שהם לא מתו במלחמה, לכן הציל אברהם את מלך סדום כדי שהוא ועמו יפתחו כרצון בורא

קודם שאלנו איך ייתכן שמלך סדום ועמו גם לאחר המכה הקשה שחטפו בכל זאת חזרו לסורם והרשיעו עוד, עד כדי כך שהפעם הם הגדישו את הסאה, ובורא עולם הפך אותם והשמיד אותם?? **וגם** יש לבדוק האם בפעם השנייה הרשיעו יותר, או רק חזרו לרשעות הקודמת שהייתה להם קודם המלחמה?? **וייתכן** שמלך סדום החשיב את עצמו **כתלמיד של אברהם אבינו**, והפיץ דרך חיים שהלביש אותה כאילו אותה קיבל אותה מרבו אברהם אבינו, והיא "שלי שלי שלך שלך", שמכוח הרשעות שלו הוא פירש באופן מעוות את מה שאמר לו אברהם אבינו "הרמתי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל, ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם", והוא הוציא מזה דרך חיים, שכל אדם יחיה ממה שיש לו ולא על חשבון השני, אפילו לא חוט פשוט כלום לא מהשני, בקיצור שלי שלי ושלך שלך!!!

אבל רשע זה לא סיפר את העיקר!! כי את "ולא תאמר אני העשרתי את אברם" הוא לא סיפר, כי האמת הייתה שאברהם בז למלך סדום אישית, ולכן לא רצה את כספו. **וכפי** שביארנו בפרשה הקודמת, שאברהם נגעל מהחוצפה שהרי מלך סדום אמר "והרכוש קח לך", במקום לאמר "תשאיר לך", שהרי אברהם לא היה צריך לקחת מה שהוא כבר שלו ע"פ תוס' גיטין לח' כשלל מהמלחמה, רק היה לו

וטהר לבנו - וידא

ואנכי עפר ואפר

לכן אברהם ביטל את גאוותו שנקט בה אך זה עתה, כדי שבורא עולם יוכל להישאר כביכול במקום ובכפיפה אחת ולהשלים לעשירי, וכך ינצלו אנשי העיר.

אומנם יש מצב שאדרבא תישאר גאוותן ובורא עולם ישמח כן להישאר במקום, למרות הגאווה!!! כי יש גאווה שבורא עולם מחבב ואוהב מאוד. גאווה דקדושה!!! **והוא** שכשיש ניסיון קשה תתגאה ותגיד בשבילי נברא העולם, אני כמו אברהם ויצחק אני גדול הדור, אין מצב שאני חוטא ונופל כפשוטי העם, ובורא עולם נמצא לידך ונהנה מהגאווה שלך.

כתוב שלתלמיד חכם צריך שתהיה שמינית שבשמינית של גאווה, ובגאווה כזו התלבש אברהם להגן על סדום, **כשאמר "האף תספה צדיק עם רשע - חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט"**. **והנה** לפתע אברהם מתבטא **ואומר: "ואנכי עפר ואפר"** שזו ענווה עצומה במקום השמינית שבשמינית של גאווה שהיה עליו לנקוט? **אלא** הוא נקט בענווה רק כשדיבר על 45 צדיקים, שזה 9 לכל עיר והעשירי יושלם על ידי הקב"ה.

וכל כך למה? התשובה, כי במקום שיש גאוותן אומר ה' שאין אני והוא יכולים לעמוד בכפיפה אחת בבלי סוטה ה'.

ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה???

והיה **כצדיק כרשע**, חלילה לך השפט כל הארץ לא יעשה **משפט**", אלא כחלק מכללי המשפט זה מה שאברהם הכניס באמצע דבריו, שברגע שיש מניין של צדיקים בעיר זה מציל גם את הרשעים שבעיר!!! כי בכוח המניין לחולל מהפכה קדושה בעיר ולהחזיר את כל בני העיר בתשובה, וזה חלק ממשפטי ה'.

דב"ס תמהים (ותודתי נתונה לאחי הצעיר ר' ישראל שהעירני בעניין) איך יתכן שאברהם אבינו למרות היותו איש החסד יבקש רחמים על סדום המפורסמת ברשעותה ובאכזריותה?? **ואולי** אברהם אבינו רצה להציל רק את הצדיקים, כפי שטען תחילה וסוף **"האף תספה צדיק עם רשע"** **"חלילה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע"**

ומזה נלמד קל וחומר כמה חשוב להתפלל במניין של 10 צדיקים מעם ישראל, איזו עוצמה יש ל10 צדיקים יהודים ועוד בזמן תפילה ודבקות בבורא עולם!!! קדימה נתחזק תמיד להתפלל במניין ובכוונה יש בזה הרבה יותר מסגולה!!! זה כוח עצום ובדוק!!! שכינה עמהם!!!

אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה

להילחם ולהגן על סדום, הרי גם להם זו הזדמנות שנייה שנכשלו ולא תיקנו את דרכם למרות המלחמה.

הרי לנו שגם אחרי הזדמנות שנייה יש מקום לבקש רחמים, אם כן תתעורר שוב השאלה מפני מה לא ביקש למצער על הצלתו של לוט?

ולכן נראה, שכשאברהם התחיל וטען **"האף תספה צדיק עם רשע"**, כבר ביקש רחמים על לוט, וכל המשך הדיון היה כי אברהם ביקש הגנה גם לאחרים. **וכאמור** לוט נחשב כצדיק ביחס לאחרים, כי עדיין מידת החסד הייתה טבועה בו, ולכן הוא היה פחות גרוע מאחרים באופן משמעותי, ואפילו אם זה לא נחשב כזכות כי החסד בטבעו היה, בכל זאת היתה לו זכות אביו, ובעיקר זכות דודו אברהם.

בפסוק הבא כתוב **"וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם, ואברהם שב למקומו"**. **נשאלת** השאלה הרי אברהם ידע שלוט גר בסדום ולמה לא נשאר לבקש רחמים על לוט שלפחות יינצל הוא לבדו?? **וגם** צעקת סדום זה בעצם בתו של לוט קרובת משפחה של אברהם שנרצחה באכזריות על מעשה החסד שעשתה, והיה צורך בנקמת גואל הדם, ודווקא אברהם מלמד זכות על סדום במקום לדרוש נקמה??

וייתכן שהיות ולוט כבר היה לו הזדמנות לחזור בתשובה ולהתחיל דף חדש, כאשר נשבה במלחמה עם נמרוד, ובכל זאת חזר לסורו והתגורר שוב בסדום לכן אין עליו פתחון פה להצילו, כי הוא ככלב שב אל קיאו!!! **אבל** מוכח במפורש שזה לא נכון, שהרי אם כן מדוע אברהם ניגש

ללמדנו, שבורא עולם לא סוגר שער גם בהזדמנות שנייה שכשלה, נכון שאז צריכים עוצמה של צדיק גדול שילמד זכות, אבל עדיין יש פתח, **אומנם** אם אין שום לימוד זכות אז זהו ה' ירחם כי אז הכל עלול להתהפך לגמרי כמהפכת סדום ועמורה!!! אז זהירות קיבלת הזדמנות שנייה אתה חייב לנצל אותה ולתקן ולהשתפר, חובה!!!!

עשרה צדיקים – צדיק בסדום

אם כן למה מיהר להציע להוציא בנותיו לעבירת זנות, היה עליו לבדוק את כוחם של המלאכים ודעתם, אלא היות והיה ידו קלה על ההדק של זנות לכן לוט הציע זאת מיד. לאור כל זאת תמוה עד מאוד שיכנו את לוט בשם צדיק.

אבל בכל זאת הוא ומשפחתו נחשבים לצדיקים בסדום, כי עדיין נשאר בו שורשים טובים של חסד וכאמור לעיל, וגם בזכות אביו הרן שהיה הראשון שמת על קידוש השם, וגם בזכות בתו שמתה על קדושת מצוות הצדקה, ולכן הוא נחשב **צדיק בסדום**, שביחס לרעים הוא היה פחות רע, ולכן עדיין יש בו נקודת זכות עד כדי כך שיש כוח בידו להציל את השאר אם היו כמוהו עשרה בעיר.

כתב רש"י: שעל פחות מ10 צדיקים אברהם לא ביקש שתהיה הצלה לעיר, כי ראה שדור המבול לא ניצל כי היו רק 8 צדיקים, שהם נח ובניו ונשיהם, וגם 9 ובצירוף בורא עולם כעשירי חיפש ולא מצא, שהיו רק לוט ומשפחתו - חזקוני.

ונשאלת השאלה, וכי ללוט יקרא צדיק?? הרי כתב רש"י על הפסוק **"וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו"** פרק י"ג שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, **וכמו שרש"י שם** י"ג י"א הביא **מדרש** אגדה שלוט עזב את ה', אמר: אי אפשר לא באברם ולא באלוקיו. **וגם** ידו של לוט הייתה קלה מאוד על ההדק, שכשצרו אנשי סדום על ביתו מיד הפקיר את בנותיו לזנות, ובפרט שיש ראשונים שכתבו שהמלאכים מיד נראו ללוט כמלאכים,

ללמדנו, שאל תיתן ליצר לשקר שאתה חוטא חסר תקוה, אלא תנצל את הנקודות הטובות שבך כי יש בהם עוצמה ואדרבא תתעלה דרכם, ותשאף תמיד להיות טוב יותר מאחרים – יותר טוב מאנשים טובים ולא מאנשי סדום ואנשי רשע.

וטהר לבנו - וירא

לוט ישב בשער סדם

זזה מזכיר לי סיפור, שבשכונתי הייתה אישה קשת יום שלא הלך לה שום דבר בחיים, ולכן **החליטה לקפוץ מהמרפסת שלה** שהייתה בקומה שמינית ולמות, אבל כשהיא קפצה לא נפלה ישר לאדמה, אלא היא נחתה על גגון בד של שכנה מקומה א' והגגון התעקס וספג את המכה שלה, וככה החליקה לאדמה חבולה ופצועה אבל לא מתה אלא חיה ונושמת, והיא בוכה וצועקת "אפילו למות לא הולך לי בחיים" מה יהיה?? אבל זה לא נגמר, השכנה מקומה א' יצאה וצעקה עליה הרסת לי את הגגון תשלמי על זה ביוקר!!!! אוי רחמנות ממש!!!

ולכן ישבו זקני סדם וחכמיה ואמרו כנראה גמילות חסדים זה בגנטיקה שלו ושל משפחתו - משפחת אברהם אבינו, והפתרון החכם שמצאו הוא שמינו אותו להיות שופט בסדם, שכך כשיש לו מעמד וכבוד הוא ישתנה לרעה, וכמו שאומר הפתגם [ביידיש זה נשמע יותר טוב] "תנו לו כיסא בממשלה והכל יסתדר" שתוך זמן קצר הוא יהיה מושחת.

ואכן תכנית זו הייתה אמורה לפעול, כי הכבוד והמעמד הורסים כל חלקה טובה!!! גם את התכונות הטובות לנו בגנים, אבל המזל הרע של אנשי סדם שהיות ולא עבר לילה, כמו שאומרים: הוא לא ישן על זה!! אז עדיין הגנים של החסד הטובע במשפחת אברהם אבינו השפיעו, ולכן עדיין לוט עשה חסד עם האורחים. **ובורא** עולם הציל את לוט ברגע האחרון לפני שיקלקל אצלו מידת החסד, בכדי שלא יפסיד את המתנה הטובה המושרשת בקרבו, היא מידת החסד, שהרי דוד יצא מזרעו, וחייב שיהיה מושרש החסד במשפחה זו.

ללמדנו, שעלינו להתחבר לשורשים הטובים שלנו, וחלילה לנו להתבייש בהם, באבותינו ובזקנינו הצדיקים!! ואדרבא היראת שמים התמימה שבהם חייבת להיות הגאווה שלנו ונר לרגלינו, וחלילה לנו להתרוקן ממעלת משפחתנו, אדרבא נוסף טוב על הטוב שירשנו, שנהיה במגמת עלייה טובה וכך גם הדור הבא אחרינו ימשיך את מגמת העלייה אמן ואמן.

ההרה המלט פן תספה

ובזכות אביו הרן, בורא עולם הקים ממנו אומות שמהם יצא דוד המלך ומשיח בן דוד ועוד צדיקים, כי מצדיק שפעל כזאת בארץ למות ראשון על קידוש השם, עוצמה שכזו לא נמחקת ויש לה רושם עז, ואכן לא פלא ששרה הייתה בתו, וממילא כל עם ישראל יצאו ממנו.

ללמדנו, עד כמה עלינו למסור נפש על כל מצווה ומצווה, ועלינו לקדש שם שמים בגלוי ובסתרי, וזה לא הולך לאיבוד, כי גם אם בן שלך נפל הרחק ממך, ואתה שבור ורוץ מזה, דע לך שכל מסירות נפש שלך עוצמתית ותאיר את הדורות הבאים אחריו ולנצח, כי כל מסירות נפש וכל שמירת עיניים היא עוצמתית רק חזק ואמץ ולך בכוחך זה והושע את ישראל.

ולא ידע בשכבה ובקומה ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין

לשם שמים, שחשבו שכל העולם קרס ולכן מצווה עליהם להקים עולם חדש, אבל הוא - לוט ידע שיש חיים מחוץ לסדם, וכמוכן יש את אברהם שבזכותו הוא ניצול וכל הצדיקים שהיו עם אברהם וידע שהעולם יתקיים גם בלעדיו, איך נפל עד כדי כך לזנות עם בנותיו???

ונראה, שהיות ולוט נפרד מסדם בשיא התאוה של אנשי סדם לטומאה ולזנות, זה מאוד השפיע על נשמתו, כי ראה שאפילו כשהם בפתאום נהפכו לעיוורים במקום להיבהל מעצמם ומהעיוורון, הם מנער ועד זקן, כולם בלי יוצא מהכלל!!! לא מתעוררים לחזור בתשובה, וגם לא מתיאשים ולא עוזבים את האורחים.

אלא הם ממשיכים ומתעקשים למצוא את הדלת בכדי לחטוא בזנות חמורה, ושיא הרוע ואווירת הטומאה הדביק את לוט, וגם הוא נטמא במערה אפילו ביום עצוב וקשה בו אשתו וחלק ממשפחתו מתו ורכושו התנדף וכל חבריו מתו.

כתב רש"י שמזה שכתוב ישב ולא יושב זה מלמד אותנו שבאותו יום אנשי סדם מינו אותו שופט עליהם.

ודבר זה פלאי הוא בעיני וממש אינו מובן, שהרי אנשי סדם הרשעים שונאים חסד, עד כדי כך שרצחו באכזריות את בתו של לוט רק בגלל שעקבו וגילו שהיא גמלה חסד עם עני, ולכן הרגו אותה בכך שמרחו את גופה בדבש והדבורים עקצו אותה כשהיא צורחת מכאבים, וזהו שרומז הכתוב "הכצעקתה הבאה אלי" - הצעקה של אותה נערה, כפי שדרשה הגמרא בפרק חלק.

ולהפתעתנו דווקא הם, אנשי סדם, לוקחים וממנים עליהם כשופט את לוט!!! האבא של בעלת החסד, שהוא גם האחייך של אברהם איש החסד המפורסם בכל העולם, וכי זה הגיוני?? הרי היה עליהם לקחת אדם אכזרי בן של שטן ושכל משפחתו מתחרים על שיאים של רשעות???

ובעצם מתברר שאכן גם לוט עצמו הוא בעל חסד עצום, שבאותו יום שנהיה שופט עליהם בסדם הוא מוסר נפשו להכניס אורחים, אז באמת לא מובן מה ראו אנשי סדם לשטות זו???

ובבחרותי דרשתי בשבע ברכות ועניתי על כך תשובה בס"ד, **והאדמו"ר מסדיגורא זצ"ל** שהיה באירוע נהנה, וצחק מהנאתו מהתשובה שהקב"ה זיכני בה, **שבעצם** אנשי סדם פשוט רחמו על לוט!! **מסכן** לוט הרי הוא עזב את אברהם הצדיק כי רצה להתקלקל ולכן בא לסדם, אבל רחמנות, לא 'הולך לו' להתקלקל לגמרי, הוא לא מצליח, כי הנה עדיין יש בו מידת החסד במשפחה, עובדה שבתו מסרה נפש לגמול חסד למרות הסכנה!!

ללמדנו, שעלינו להתחבר לשורשים הטובים שלנו, וחלילה לנו להתבייש בהם, באבותינו ובזקנינו הצדיקים!! ואדרבא היראת שמים התמימה שבהם חייבת להיות הגאווה שלנו ונר לרגלינו, וחלילה לנו להתרוקן ממעלת משפחתנו, אדרבא נוסף טוב על הטוב שירשנו, שנהיה במגמת עלייה טובה וכך גם הדור הבא אחרינו ימשיך את מגמת העלייה אמן ואמן.

אולי המלאכים רמזו כאן ללוט, שהוא נמלט וניצול בזכות ההר - ההורה שזה אביו הרן הקדוש, שהוא הראשון שמסר נפשו ומת על קידוש ה', וכפי שמובא במדרש רבה ויצא, רבי שמואל בר נחמן פתח תהלים קכ"א "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים" - אשא עיני אל ההורים.

ללמדנו, עד כמה עלינו למסור נפש על כל מצווה ומצווה, ועלינו לקדש שם שמים בגלוי ובסתרי, וזה לא הולך לאיבוד, כי גם אם בן שלך נפל הרחק ממך, ואתה שבור ורוץ מזה, דע לך שכל מסירות נפש שלך עוצמתית ותאיר את הדורות הבאים אחריו ולנצח, כי כל מסירות נפש וכל שמירת עיניים היא עוצמתית רק חזק ואמץ ולך בכוחך זה והושע את ישראל.

כתב רש"י: באות ו' של **ובקומה** יש ניקוד, לומר שבקומה של הבת הבכורה ידע, ואעפ"כ לא נשמר לילה ב' מלשתות, והוסיף רש"י מדרש, א"ר לוי: כל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עריות לסוף מאכילים אותו מבשרו.

ולהמחיש העניין, הנה לכם פלא עצום, אדם איבד את כל הכסף שלו ביום אחד, שמעשיר גדול וממיליונר הוא הפך לעני ואביון וחסר כל!!! ובאותו יום גם אשתו מתה במיתה משונה שנהפכה לנציב מלח, וגם חתניו מתו, ואולי גם עוד 2 בנותיו הנוספים ובעליהם מתו בהפיכת סדם. וגם הוא - לוט בקושי שרד הוא ושתי בנותיו, כאשר כל ידידיו ותושבי עירו מתו, והוא יודע שניצל רק בזכות אברהם.

וגם לוט ידע שהעיר מצער עדיין שלימה, וכן עוד ערים אחרות שלא קשורות לסדם, בכל זאת הוא זונה עם בנותיו במערה בלילה שאחרי יום פטירת אשתו ואובדן רכושו???

אבל לגבי בנותיו יש דעות בין המפרשים שהייתה כוונתם

וטהר לבנו - וידא

ללמדנו כמה עלינו לברוח ממקום טומאה, מחברים טמאים, כי זה משפיע ומטמא וזה יפיל אותנו השם ירחם. לכן אדרבא נידבק בצדיקים, נשמע סיפורי צדיקים וגם אנחנו נעשה מצוות בעזרת השם אמן ואמן.

ותשקין את אביהן יין

ובדומה לזה ראיתי ששואלים למה לקח לאברהם להגיע להר המוריה במשך 3 ימים, בשעה שזה מהלך של 8 שעות?! **והתשובה** שראיתי, שכמו שיש קפיצת הדרך לקצר את הדרך יש גם קפיצת הדרך להאריך את הדרך, ולכן לפעמים יש עיכובים שלא בדרך הטבע, אולי זה סוג של קפיצת הדרך של עיכובים ולטובתך רק שלא תמיד ידועה הטובה מיד, שדרכי ה' ועזרתו לנו זה לא בדיוק לפי מה שאנחנו חושבים שמתאים ולפעמים זה בדיוק ההיפך ממחשבתנו.

כתב רש"י "הבכורה פתחה בזנות", לומדים המפרשים מדבריו שבנות לוט לשם זנות התכוונו ולא לשם שמים. **ונשאלת** השאלה שאם כוונתן הייתה לשם זנות ולא לשלם שמים, מדוע א"כ ה' זימן להם יין במערה???

ותירצו המפרשים שאפילו לדברי האומר לדבר זנות התכוונו בכל זאת זימן להם הקב"ה יין, כדי להוציא מהם שתי האומות.

ללמדנו, שגם בכוונות רעות יש סייעתא דשמיא, ואפי' כשעושים דבר לשם זנות!! **ושלא נטעה לרגע שאם יש סייעתא דשמיא זה מוכיח שזה לא עבירה אלא מצווה**, אלא זה נשאר עבירה רק התוצאה חשובה לה' לכן הייתה סייעתא דשמיא ובאמת היית יכול להגיע לתוצאה גם בלי כוונות רעות ומחשבות זנות, רק אתה בחרת להגיע לתוצאה הרצויה בדרך הטמאה.

ויסע משם אברהם

יותר מאברהם, והוא עצמו חי כבן אצל אחותו, ודודו היהודי הראשון מכל העולם אברהם אבינו המחזיר באהבה בתשובה אימץ אותו כבן, וזכה ובעצמו ראה ניסים ונפלאות, ובכל זאת כלום לא עזר, כשלא התגבר על היצר הכל קרס הכל התנדף.

לכן נלמד קל וחומר כמה עלינו להתאמץ להתגבר על היצר, ולא להסתמך על שום דבר ועל שום זכות, כי רק בידך הדבר, אם אתה רוצה אתה מושל בו.

כתוב במדרש בראשית רבה (וילנא) נ"ב שנסע משם מפני ריח רע, שהיו אומרים: לוט בן אחי אברהם בא על שתי בנותיו, **וממשיך** המדרש שעל לוט נכתב הפסוק **במשלי** "אח נפשע מקרית עוז", ואח זה לוט שהיה בן אחיו של אברהם.

ללמדנו, שאין ביטוח לאף אחד, הנה ראו את לוט, אבא שלו הרן, קדוש וטהור!!! **הראשון שמת על קידוש ה'**, במיתה קשה שנשרף על קידוש ה', איזה זכות אבות!!! **וגם** אחותו שרה הנביאה הראשונה שהייתה גדולה בנבואה

כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני

ובמדרש רבה נ"ב סימן י"ג כתוב בפירוט עצירה **בפה** עצירה **בגרון** עצירה **באוזן**, עצירה **מלמעלה**, עצירה **מלמטה**.

ולמרות הסבל הנוראי שכל הפתחים היו סגורים, והם ייסורי תופת שכנראה היו צעקות כאב בכל העיר, בכל זאת אבימלך לא קם באמצע הלילה להחזיר את שרה ולבקש שליחה בפני כולם, **כי זה לא נימוסי להפריע באמצע הלילה**, אז הוא וכולם סבלו ייסורי תופת והתאפקו, אבל בבוקר **"וישכם"** כמובן קם מוקדם במהירות לטפל בעניין בדחיפות.

וגם אחרי התקרית הוא הציע לאברהם לגור שם ולא גירשו כפרעה, כי הם היו בני תרבות ומוסר, אבל בכל זאת אומר אברהם אבינו שהיות וחסרה יראת שמים אז כל המוסר קורס כי המוסר הוא לפי הרצונות עד כדי רציחה.

כתבו במפרשים, שהיו לאבימלך ואנשיו נימוסים ותרבות טובה, רק הייתה חסרה להם יראת שמים, ועל זה אמר אברהם אבינו שכל המידות והתרבות הטובה מתנדפים כשאין יראת שמים, כי בגלל אינטרסים יהרגו בני אדם על פי כללי הנימוס וחוקי התרבות, **וכפי** שראינו שדווקא הגרמנים שהיו שיא התרבות והנימוסים הם אלו שרצחו מיליוני יהודים בשיטתיות ובאכזריות שלא תתואר!!!!

ויש להוכיח זאת בפשטות, שהרי אבימלך וכל עמו סבלו ייסורים קשים מעת לקיחת שרה ועל פיה ודיבורה כפי שכתב רש"י, והסבל נמשך עד הבוקר עת בו התפלל עליהם אברהם לאחר שהחזירו לו את שרה.

והסבל שלהם היה "כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך", וכפי שכתוב ברש"י שכל פתח בגוף נעצר,

לכן עלינו להתמקד בתורה ויראת שמים, ועם זה נתקדם לכל הערכים הטובים והאמתיים, כי אין ערך מושלם לערכים בלי יראת שמים.

והעלהו שם לעלה, כי ביצחק יקרא לך זרע – ניסיון העקידה

ואכן כתוב במפרשים שחלק גדול מהניסיון היה דווקא לאברהם אבינו, כי מצד אחד הבטיח לו בורא עולם שמיצחק יקרא לו זרע, ומצד שני עכשיו בורא עולם אומר לו לשחוט את יצחק בנו עוד קודם שהוליד ילדים, ואם כן הדיבור השני סותר את הראשון, ולמרות זאת לא פקפק אלא בזריזות עשה רצון הבורא בלי וויכוחים, ולא ניסה להתחכם שהולכים אחרי הדיבור הראשון ולא לפי האחרון, **ולכן** עיקר הניסיון היה אצל אברהם שהתנסה גם באמונה האם היא תמימה ושלימה. **אומנם** בעצם אולי אין כאן סתירה, שהרי גם אם יצחק אבינו היה נשחט ומת, אולי בורא עולם היה מחזירו לחיים וכך גם היה מתקיים ההבטחה, שמיצחק יקרא לו זרע.

בגמרא ר"ה ט"ז א' אמר רב אבהו: "אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני", **ויש להתבונן** למה מכל הפעולות של ניסיון זה נבחרה פעולת הקשירה שהיא העקידה כסמל לשיא הניסיון???, ולמה הגמרא אומרת מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני, ולא אמרו מעלה אני עליכם כאילו הקרבתם עצמכם לשחיטה, שלכאורה זה הרבה יותר קשה וחשוב מהעקידה???

וגם יש במפרשים שמקשים למה ניסיון זה בעיקר נכתב על אברהם אבינו, ולא גם על יצחק שהיה בן 37 והסכים והתמסר לשחיטה??

וטהר לבנו - ידא

לראות ולבצע זאת, הוא חותך במכה מהירה ולא בנגיעה קלה, וכאן שיצא רק רביעית דם זה מלמד שאברהם חתך לאט במתינות ובסבלנות ולא בלחץ, פשוט **מדהים**!!

ואכן בן אדם מסוגל לחנוק רגשות ולהתגבר עליהם רק כאשר הוא מתנתק מהסובב ומתרכז במחשבה בעניין אחר לחלוטין וכך הוא מתגבר על רגשותיו. **אבל** כאן אברהם התרכז דווקא בענייני העקידה ולא התנתק רגשית ושכלית מפעולת שחיטת בנו, כדלהלן, **כי מתחילה**, הוא בעצמו חתך עצים ובדק אותם שאינם מתולעים, וכך התארכה הדרך עצמה למשך 3 ימים שזה זמן ארוך מידי לחניקת רגשות ולהתנתקות רגשית, בפרט שבדרך השטן דאג לעורר בו את רגשותיו שירחם על בנו.

ושיא הניסיון והקושי היה בפעולת העקידה, בפרט שלא נצטווה על כך, כי אברהם קשר את בנו שיהיה קשור כראוי, שחלילה יצחק לא יזוז בזמן השחיטה ויפסל הקורבן. **וכאן** היה אברהם חייב להתרכז ולחשוב ולדמיין כל צורה שהבן עלול לזוז תוך כדי השחיטה, וממילא היה עליו לחשוב איך לקשור אותו בצורה שונה וטובה יותר באופן שימנע את התזוזה, ואם כן לא רק שהיה מרוכז בעקידה ולא התנתק וברח לעולם אחר במחשבותיו, אלא גם מרצונו ראה וחישב בדמיונו כל צורה שבנו נשחט באופן מוחשי.

ולכן הפעולה הגדולה ביותר של ניסיון עקידת יצחק היא **"עצם העקידה"**, כי כאן **כביכול התרכז אברהם אבינו ודמיין וצייר והמחיש לעצמו איך נשחט בנו בכל המצבים כך שכביכול שחט מספר פעמים את בנו יצחק.**

ללמדנו, שעיקר הזכויות שלנו זה מה שאנחנו עושים מעל הנדרש, שבעצם עשינו זאת מרוב דאגה שנבצע את חובתנו כנדרש ובלי טעויות ושגיאות, ועד כמה שנשקיע להכניע את הטבע שלנו לרצון בורא עולם מעל מה שחייב אותנו זה יגדיל את אהבתו אלינו ואת אהבתנו אליו, כי כגודל הניסיון והקושי וההתנדבות לעשות רצונו בשלימות כך גודל השכר וחיזוק האהבה, ולכן נקבל על עצמנו, להתרחק יותר ממה שנראה כחובה ממראות אסורות ונעשה סייגים ומחסומים אפילו שזה לא באופי שלי ובסגנון שלי בחיים ככה להחמיר ולהקפיד ולהיזהר ולהתרחק, אבל ככה תצליח ובכך תגבר האהבה בינך לבורא עולם אמן.

ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו

אבל ברגע שהגיעו למקום ששם יש יותר סכנה, מקום ההקרבה, שם היה צריך מקום מוגן יותר, ולכן לא נתן ליצחק לעזור בבניית המזבח והמערכה של העצים, ואדרבא שם הייתה ההגנה גם בדרך הטבע שלא יגע בכלום בשום דבר שעלול לפצוע אותו.

ואדרבא עצם הדבר שיצחק רוצה להמשיך ולעזור ובכל זאת הוא מקשיב לאביו ונשאר טמון מרצונו, זה היה גם כיבוד אב בשב ואל תעשה.

אגב שמעתי סיפור על ידידי ת"ח צדיק ובעל חסד עצום ומפיץ תורה מקהילתי באשדוד, שאומר לבנים שלו תאכלו ממתק גם בגלל שזה טעים, אבל גם בגלל שאני אבא ואומר לכם לאכול וכך גם תקיימו כיבוד אב, וזה נקרא כביכול לתפוס 2 ציפורים במכה, וכך גם מרגילים לקיים מצוות כיבוד אב.

וירא את המקום מרחק

בלי שה והבינו שיצחק הוא הקרבן, ובפרט שישמעאל קלט שהעקידה היא תוצאה של הוויכוח שלו עם יצחק בקשר לברית מילה, שטען לו ישמעאל זכותי גדולה משלך שהרי נימולתי בבגרותי בגיל 13 שנה ואילו אתה בעודך פעוט בן 8 ימים, ויצחק ענה לו שמצדו הוא יקריב את כולו לה'.

וכשישבו עם החמור אליעזר התווכח עם ישמעאל מי יהיה היורש אחרי שיצחק ישחט, ולכן הוא נמשל גם לחמור, שבמקום להתפעל מהמסירות נפש של רבו ושל בנו, במקום זה הוא דן על ירושה. **ואדרבא** היה עליו לדון האם תפוס לשון ראשון ש"ביצחק יקרא לך זרע" או תפוס לשון אחרון **"והעלהו לעולה"**, ואולי היה מגלה שאין סתירה בין הדברים, כי לא היה ציווי לשחוט רק להעלות למזבח, וממילא אין כאן ירושה כלל.

ואם כן אולי לכן גם לא פחד לשחוט את יצחק, כי היה בטוח שיצחק יחזור לחיים, כי ה' הבטיח לו שמיצחק יקרא לו זרע!!! **ובפרט** אחרי שראה ניסים גלויים שבורא עולם הוציא אותו חי מתוך כבשן האש, אז ככה הוא גם יחיה את יצחק אחרי העקידה, ואם כן מה הניסיון???

ואכן ראיתי שהאבן עזרא בסוף פרשת העקידה על הפסוק **"וישב אברהם אל נערייו"** התייחס לשאלה למה לא כתוב **"וישב אברהם ויצחק"**, וכי לאן נעלם יצחק?? ובתשובתו הוסיף: **ולא כאומרים** שחזר אברהם לבד **כי יצחק נשחט וקם לתחייה, ולקמן נראה מי הם השיטות שאמרו כן.**

וייתכן שבכל אופן גם אדם שבטוח שבנו יקום לתחייה, בכל זאת את הכאב הזה שהוא בעצמו ישחוט את בנו זוהי משימה קשה מאוד לביצוע, וגם אם הוא חייב לעשות זאת הוא יעשה זאת במהירות שיא בכדי לסיים את הדבר, שדבר שקשה מאוד לנפש האדם, האדם ירצה כמה שיותר מהר להיות אחרי זה, וגם יעשנו בפיזור נפש וסערת רגשות.

וכאן הקושי פי כמה, כי אברהם היה עמוד החסד שבעולם, אז לו קשה פי כמה להתאכזר לבנו יחידו, והנה אברהם נהפך לאכזרי!! וכפי שכתוב **במדרש איכה פתיחתא כ"ד**, ומבצע הכל **לאט לאט** ובמתינות, כאילו מדובר בהדלקת נרות חנוכה!!!

ובפרט שראינו במדרש **תנחומא**, שאברהם הוציא רביעית דם מבנו, והפסיק כששמע **"אברהם אברהם"** ובדרך כלל בשחיטה בעיקר במצב שרוצים לסיים מהר כי קשה לאדם

ללמדנו, שעיקר הזכויות שלנו זה מה שאנחנו עושים מעל הנדרש, שבעצם עשינו זאת מרוב דאגה שנבצע את חובתנו כנדרש ובלי טעויות ושגיאות, ועד כמה שנשקיע להכניע את הטבע שלנו לרצון בורא עולם מעל מה שחייב אותנו זה יגדיל את אהבתו אלינו ואת אהבתנו אליו, כי כגודל הניסיון והקושי וההתנדבות לעשות רצונו בשלימות כך גודל השכר וחיזוק האהבה, ולכן נקבל על עצמנו, להתרחק יותר ממה שנראה כחובה ממראות אסורות ונעשה סייגים ומחסומים אפילו שזה לא באופי שלי ובסגנון שלי בחיים ככה להחמיר ולהקפיד ולהיזהר ולהתרחק, אבל ככה תצליח ובכך תגבר האהבה בינך לבורא עולם אמן.

אברהם אבינו שמר על בנו שלא יינזק מהשטן, וכפי שכתוב **בחזקוני** על הפסוק **"ויבן שם אברהם"** שיצחק לא בנה את המזבח, כי אברהם הטמינו בשעת הבניין כדי שלא יפיל עליו השטן אבן לפסלו במום, אם כן יש להבין מדוע הטיל אברהם על יצחק לסחוב את העצים ולא חשש שמא יפצעו?? **וייתכן** שלפי שהשטן חיפש לעשותו בעל מום, לכן נתן אברהם לבנו להתאמץ במצווה של כיבוד אב ולסחוב את העצים וזה שמר עליו מהשטן.

אגב שמעתי סיפור על ידידי ת"ח צדיק ובעל חסד עצום ומפיץ תורה מקהילתי באשדוד, שאומר לבנים שלו תאכלו ממתק גם בגלל שזה טעים, אבל גם בגלל שאני אבא ואומר לכם לאכול וכך גם תקיימו כיבוד אב, וזה נקרא כביכול לתפוס 2 ציפורים במכה, וכך גם מרגילים לקיים מצוות כיבוד אב.

במדרש (תנחומא וירא כ"ג) מובא, שביום השלישי כשהלכו אמר לו אברהם ליצחק רואה אתה מה שאני רואה, אמר לו רואה אני הר נאה ומשובח וענן קשור עליו, אמר לנערים רואים אתם כלום, אמרו לו אין אנו רואים כלום אלא מדברות והרים, אמר להם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור, מה החמור אינו רואה אף אתם אינכם רואים. **שבכך** ידע אברהם שזה ההר הנכון ששם זה הר המוריה, ומפרשים שלכן לכל מי שלא ראה, אמר לו: אתה כמו חמור תישאר כאן, כי מי שלא מתחבר לקדושה הוא חמור. **אבל** דבר כזה קשה לומר על אליעזר שהיה ענק בתורה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים???

אמנם במדרש כתוב, שכשהלך אברהם עם יצחק לעקידה, כל ההולכים ידעו את מטרת ההליכה, כי ראו עצים ואש

וטהר לבנו - וירא

ללמדנו, שעל יהודי להפסיק להיות מגושם ומרוכז בכסף ואינטרסים צרים גשמיים, אלא תשתדל להוציא את הפן הרוחני מכל דבר וכל מהותך תהיה מרוכזת בתורה ובקדושה ובמצוות ובגמילות חסדים, ולא בשטויות וקל וחומר לא בעבירות, כי מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל.

מי שענה ליצחק בהר המוריה

ואילו היית בן י"ג שנה לא היית מסכים, אמר לו יצחק לא נכון, "אילו היה אומר הקב"ה לאבי שחוט את יצחק בנד" לא הייתי מעבך, מיד התקיים הדבר "והאלוקים נסה את אברהם", אז מה פתאום יצחק מתחרט ברגע האחרון???

ואולי הוא בכה שמצד אחד הוא רצה להיות קרבן עולה, ומצד שני פחד על אמו שלא תיבהל ותמות, לכן בכה שבורא עולם יעזור שהטוב ביותר יצא משתי הבחינות הסותרות לכאורה!! אבל לכאורה בקשה זו לא נענתה שהרי אמו נפטרה וגם הוא בסוף לא נשחט!!! ואם כן לכאורה לא על זה נאמר מי שענה ליצחק בהר המוריה!!! לכן יש לומר שהבקשה שנענה בה היא, בקשתו שיצא ממנו רביעית דם, שאכן לפי חלק מהמדרשים יצא ממנו רביעית דם!!! אמנם בחלק מדרשים לא מופיע שיצא ממנו דם.

אבל אם אכן אברהם התחיל לשחוט אותו והוציא ממנו רביעית דם, אז למה כתוב שהמלאך מזהיר אותו "אל תשלח ידך אל הנער" שביקש להוציא לפחות רביעית דם, והרי כבר הוציא ממנו רביעית אז למה צריך שוב רביעית?? וגם איך נעצר הדם ברביעית ולא יותר?? **ואולי** אכן יצחק לא נדקר כלל על גבי המזבח, והרביעית דם הכוונה דם הברית שיצא ממנו בעודו בן 8 ימים, כי התפלל שלכל הפחות יחשב הדם שיצא ממנו בעודו פטוט כאילו יצא ממנו בעודו גדול, כי הוא הסכים להישחט כולו כרצון ה'.

ואכן בורא עולם נענה לבקשתו, והחשיב לו את דם הברית כאילו יצא מגופו רביעית דם בהיותו עקוד על גבי המזבח בגדלותו, וכך ניצח בוויכוח עם ישמעאל, כי בא סופו והוכיח על תחילתו.

וזוה מדויק בלשון המדרש, שעוד קודם שאברהם ליקט אבנים למזבח כבר ביקש יצחק שתהא רביעית הדם שלי כפרה על עם ישראל, ומשמע קצת שהתכוון לדם שכבר הוציא ולא מה שעתיד להוציא – דהיינו דם הברית מילה.

וגם אנחנו ננצח את כל הישמעאלים של דורנו שגם הם נימולים בגיל 13 שנים לדעתם ובהסכמה, ואילו אנחנו בגיל 8 ימים בלי הסכמה ודעתנו, אבל כוחנו גדול כי אנחנו נתחזק בכוח המסירות נפש של אברהם ויצחק בעקידה, ונחיה כל חיינו בקדושה על קידוש ה', שזה הרבה יותר קשה מברית וגם מלמות על קידוש השם, ואולי זה בדיוק המסר של העקידה, שבורא עולם הוכיח ליצחק שיותר חשוב החיים במסירות נפש, וזה מנצח את ישמעאל עד דורנו, ולכן נמסור את נפשנו לא לחטוא במראות אסורות ובמחשבות לא טובות, אלא כל כולנו קודש לה', עולה תמימה אמן ואמן.

מי שענה ליצחק בהר המוריה – המשך

רץ וסיפר לה ומתה, אז לא אברהם גרם למותה אלא השטן, ומלבד זאת מיד היא עלתה לגן עדן, וכשהיא בגן עדן אין לה סבל של זקנה שכולה כפי שדאג יצחק "מה תעשו עלי לזקנותכם".

ובפרט לשיטות הראשונים שיצחק אבינו עלה לגן עדן בעת העקידה אז יצחק ואמו שרה מיד נפגשו בעולם האמת, וכפי שאכתוב במאמר הבא.

מי סיפר לשרה על העקידה, ולמה??

ואכן כל הקשיים ששם בדרך כמו הנהר העמוק שהפריע להתקדם וההסתה, הכל היה חלק מהניסיון וחלק מהוכחת גדלותו של אברהם.

אבל כאן הבן שואל, ואכן בני היניק וחכים יאיר אברהם ני"ו שאל, אם אכן השטן בניסיון העקידה התכוון לשם

מה הייתה בקשת יצחק בהר המוריה?? הנה המהרש"א תענית ט"ו כתב על "מי שענה את אברהם בהר המוריה", שבוודאי אברהם ראש המאמינים לא התפלל שיצחק לא יישחט, אלא נענה בבקשתו אלוקים יראה לו השה לעולה ואכן התקיימה מחשבתו "והנה איל אחר נאחז גוי ויעלה לעולה" ושיהיה תמורת יצחק ואפרו שמור לדורות.

אמנם יצחק כתוב במדרשים שביקש, א. יהי רצון שתהא רביעית דם שלי כפרה על ישראל – אבות דרבי נתן, בראשית רבתי פרשת וירא, קטעי מדרשים - גניזה (מאן) ז' ומיד היה אברהם מלקט אבנים למזבח, ואכן במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי שמות פרק ו כתוב מפורש שאכן התקבלה תפילתו זו, שר' יהושע אומר "וידבר אלוקים אל משה" א"ל הקדוש ברוך הוא למשה: נאמן אני לשלם שכר יצחק בן אברהם שיצא ממנו רביעית דם על גבי המזבח, וכן כתוב במדרש אותיות דר' עקיבא.

ב. יצחק ביקש מאביו שלא יפחיד את אמו בבשורה כי פחד שאמו תמות מצער ובהלה, ועל הבקשה שאמו לא תיבהל ותמות, זה כבר היה תפילה לשעבר, כי אמו מתה עוד לפני שנעקד על ידי מעשה השטן, כפי שמופיע במדרשים.

ג. בכה וביקש רחמים מבורא עולם מאין יבוא עזרי, ופלא לומר שיצחק ביקש עזרה מהבורא להינצל מהעקידה, שהרי ביקש שיצא ממנו רביעית דם?? וגם הרי הוא מראשי המאמינים וכפי שכתב המהרש"א על אברהם שלא ייתכן שביקש לבטל רצון הבורא!!

ובפרט שיצחק עצמו ביקש זאת, וכפי שהביא רש"י מדרש תנחומא: "ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים נסה את אברהם" שהדברים הם, שהיה ישמעאל אומר ליצחק אני גדול ממך שאני נימולתי בן י"ג שנה והסכמתי לסבול צער, ואתה נימולת בן ח' ימים ולא ידעת בצער,

וכשדקדקתי בלשון המדרש (בראשית רבתי פרשת וירא עמוד 90) כך אמר יצחק לאביו: איך תספר לשרה אמי על השחיטה?? בבקשה אל תודיע לאמי כשעומדת על הבור או על הגג שמא תפיל עצמה ותמות. צר לי עליכם מה תעשו עלי לזקנותכם. **וייתכן** שליצחק כאב שאביו יהיה הגורם בפטירת אמו, שתמות כשיספר לה, ולכן ביקש שיספר לה בעדינות ובחכמה שלא תינזק, ובעצם גם תפילה זו נענתה בשלימות, כי באמת לא אברהם סיפר לשרה, אלא השטן

הגמרא בבא בתרא ט"ז א' א"ר לוי: שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו. שטן, כיון שראה שהקדוש ברוך הוא נוטה לטובת איוב, אמר: חס ושלום, ישכח כוח החסד של אברהם!! לכן ביקש בניסיון העקידה להוכיח לבורא שאברהם צדיק יותר מאיוב, והגמרא מספרת שרב אחא בר יעקב דרש כן בעיר פפוניא, ובא השטן ונישק אותו.

וטהר לבנו - וירא

וכפי שכתוב בפרקי דר' אליעזר: ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צוארו פרחו ויצאה נפשו של יצחק, וכשנאמר לאברהם "אל תשלח ידך" חזרה נפשו לגופו.

ובפרט שיש דעות, בעלי התוספות והחזקוני בשם מדרש הגדול, שנטמן 3 שנים בגן עדן, ושם התענגה שרה עם בנה הקדוש משך 3 שנים, ואדרבא השטן התכוון גם בזה לעשות את הטוב, ולא את הרע, וגם ממעשה טוב לא יצא רע, ושלוחי מצוה אינם ניזוקים.

ללמדנו, שלא כל הנראה רע לעין הוא אכן רע, לפעמים זה מתגלה דווקא כטוב וכדבר המושלם, רק צריכים חסד ה' לראות את חסדיו תמיד באופן שנוכח לשמוח בטובו, ולהודות לו על כל חסדיו, ולספר תהילתו בקהל עם אמן ואמן, רק אל יאוש.

וישב אברהם אל נעריו, ויקמו וילכו יחדיו אל באר שבע

ודברי המדרש צריכים ביאור, למה שאלו שאלה שכזו בשעה שהיו בטוחים שנשחט, וכי זה מתאים לשאלו במצב כזה את אברהם, הרי זה זמן שהשתיקה יפה לה?? וגם מה הדגש והצורך של המדרש להסביר מה זה "ויקומו"??

אלא ייתכן, שברגע שראו את הצדיק אברהם, מיד הם התעלו מהמצב הקודם שהיו דומים לחמור, והתביישו מהמחשבות הרעות שלהם על ירושה וכסף, והעדיפו להתעמק בגודל ניסיון רבם ועוצמת הנפש והמסירות נפש של האבות הקדושים, ולכן "ויקומו" הם כבר לא עם הדומה לחמור!!! **והוסיף** ידידי רבי שמשון נקש שליט"א מטבריה, שחמור מלשון חומר, לכן "ויקומו" להתרומם מהחומר אל הרוחניות.

"וילכו יחדיו" כאיש אחד בלב אחד, שהם האמינו באברהם שאינו משקר ושיצחק חי, ובלב אחד הם שמחו שיצחק חי כי התחרטו על כל הדיבורים המכוערים על הירושה, ושמחו שיזכו להתחזק מיצחק שחי.

ללמדנו, שממדרגת "חמור" אפשר להתעלות ל"יחדיו" עם לב אחד ויחד עם אברהם אבינו, שגם אם כשלנו וכחמור נדמינו, בכל זאת אפשר עדיין להתעלות גבוה מעל לגבוה, "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך", שגם אם כשלת מאוד עדיין אתה יכול להתקרב עד ה' אלוקיך!!! רק חזק ואמץ, אבא מחכה לך, בני היקר בוא רוץ כבר ידי פרוסות אליך באהבה.

ונשתחוה ונשובה - וירש זרעך את שער אויביו

העקידה?? וייתכן שאכן זכות כל האבות תמה, אבל זכות פעולה זו של אברהם לבד לא תמה.

ואולי לכן אמר לו ה' וככתוב ברש"י "קח נא", בבקשה עמוד בניסיון זה שאם תיכשל יאמרו שאינך זכאי להיות אברהם אבינו למרות עמידתך ב9 הניסיונות הקודמים.

ודבר פלא הוא, וכך וכי מדוע ימחקו כל 9 הניסיונות בגלל שנכשל באחרונה?? **אלא** כאמור זה מתורץ, שבלי ניסיון העקידה עם ישראל לא יקבלו את המתנה לגאולה מובטחת שהגיעה בזכות אברהם אבינו בניסיון העקידה בלבד. **ובעצם** מדוע זכו עם ישראל לכך שמובטח להם שלפחות חלקם יחזרו בתשובה על ידי בורא עולם, ושיובטח להם הגאולה גם כשהם מעצמם לא יהיו זכאים?? **והתשובה** לכך שהיות ואברהם אבינו עשה את העקידה נגד כל היגיון, נגד השכל ונגד כל מה שהטיף בחייו, ובכל זאת עשה זאת כגזירת מלך בלי לערער או אפילו להרהר, לכן זוכים בניו לתשובה ולגאולה גם אם לא מגיע להם לפי כללי ההיגיון והשכל והצדק, ותודתי לשכני היקר ששאלני שאלה נפלאה זו.

3 הברכות הראשונות של 18 כנגד האבות – המשך

חותמים את הברכה "מגן אברהם" שאכן הגאולה למען שמו מובטחת לנו בזכות אברהם, וזו המשמעות "והיה ברכה", שהברכה הגדולה מכולם היא הגאולה וחזרת עם ישראל בתשובה המובטחת אמן.

שמים, למה אם כן בא והפחיד את שרה עד שגם מתה בגללו?? מה כאן לשם שמים?? והאם הנשיקה של השטן לרב אחא תימחק??

והתשובה כאמור, הוא לא רצה שתיגרם פטירת שרה על ידי אברהם וכפי שביקש יצחק, וגם שלא תסבול 3 שנים בצער וגעגועים "איפה יצחק העולה תמימה שלי" שנטמן 3 שנים, אבל כשנפטרה בעת העקדה היא מיד פגשה את יצחק בנה בגן עדן ושמחה עמו.

במדרש (תנחומא וירא כ"ג) מובא, שביום השלישי כשהלך אברהם עם יצחק לעקידה, הם – אליעזר וישמעאל ידעו את מטרת ההליכה, כי ראו עצים ואש ולא ראו שה והבינו שיצחק הוא הקרבן.

וכשישבו עם החמור אליעזר התווכח עם ישמעאל מי יהיה היורש אחרי שיצחק ישחט, ולכן גם אליעזר שדלה והשקה מתורת רבו לאחרים נמשל לחמור, כי במקום להתפעל מהמסירות נפש של רבו ושל בנו, הוא דן על ירושה!!! **אבל** כשאברהם חזר לבדו מהעקידה, כתוב במדרש מדרש אגדה (בובר), שהם היו בטוחים שיצחק נשחט, אבל בכל זאת שאלו את אברהם אבינו איפה יצחק, וענה להם: הלך ללמוד תורה בבית עבר רבו.

ממשך המדרש "ויקומו" כי קודם אמר להם "שבו לכם פה עם החמור" לכן עכשיו קמו, "וילכו יחדיו" שכשם שאברהם ידע שיצחק חי, כך הם ידעו שיצחק חי, כי האמינו לדברי אברהם, שידעו שאינו משקר.

ללמדנו, שממדרגת "חמור" אפשר להתעלות ל"יחדיו" עם לב אחד ויחד עם אברהם אבינו, שגם אם כשלנו וכחמור נדמינו, בכל זאת אפשר עדיין להתעלות גבוה מעל לגבוה, "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך", שגם אם כשלת מאוד עדיין אתה יכול להתקרב עד ה' אלוקיך!!! רק חזק ואמץ, אבא מחכה לך, בני היקר בוא רוץ כבר ידי פרוסות אליך באהבה.

הבעל הטורים, על הפסוק "ונשובה אליכם" כתב שבזכות אברהם שאמר "ונשתחוה ונשובה" זכו ישראל לעשות תשובה, ובזכותו הגליות מתקבצות, כמו שכתוב "לכו ונשובה אל עיר השם", וכל זה בזכות אברהם. וכן כתב הרמב"ן בפסוק "יען אשר עשית את הדבר הזה, וירש זרעך את שער אויביו", שכאן הובטחה הגאולה העתידה בכל מצב, שאפ"י חטא לא יגרום לביטולה.

וכמו שכתוב בפרשת האזינו והארכתי שם בעניין שבורא עולם הבטיח שיביא גואל בכל מצב, וכמו שכתוב "והשיב לב אבות על בנים" שעם ישראל (לפחות חלקו) מובטח בוודאות שיחזרו בתשובה, ולכן הגאולה מובטחת להם, וכפי שהארכתי בחידושים על יום כיפור בעניין ב"וכן תן פחדך" וכן בפרשת האזינו על הפסוק "אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם".

אבל קשה ששם בפרשת האזינו מפורש ברש"י שהגאולה תבוא כאשר יסתיים זכות האבות, ואילו כאן כתוב להיפך שהגאולה והחזרה בתשובה היא בזכות אברהם שעשה את

זה שהגאולה העתידית מובטחת בזכות העקידה שעשה אברהם אבינו, מרומז בברכה ראשונה ב-18 שמזכירים זכות כל האבות, ולאחר מכן אומרים "ומביא גואל למען שמו" ולא בזכות האבות, אבל "בך יהיו חותמים" שבסוף

וטהר לבנו – וירא

העולם היו מלאכי השרת משבחים אותי בכס ומקדשים את שמי בכס והיו אומרים "ברוך ה' א-להי ישראל מן העולם ועד העולם" (דברי הימים א טז).

וכיון שנברא אדם הראשון אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע זהו שאנו משבחים אותך בשמו??? אמר להם: לא... בא נח, אמרו לו: זה הוא???... עמד אברהם... עמד יצחק... **כיון שבא יעקב, אמרו לפניו: זה הוא??? אמר להן: כן!!! באותה שעה קידש הקב"ה את ישראל לשמו**... אמר הקב"ה לישראל: הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש שנאמר: כי קדוש אני, לכך נאמר "קדושים תהיו".

ומה מיוחד ביעקב יותר משאר הצדיקים ומשאר האבות??? אלא כאמור אצל יעקב התקיים "לא ימוש מפיד ומפי זרע ומפי זרע זרעך, אמר ה' מעתה ועד עולם", ולכן יש מצב של "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל וקרא זה אל זה ואמר - קדוש קדוש קדוש", ולכן יתכן שיעקב אבינו הוא זה שתיקן ברכת אתה קדוש!!!

***בך יהיו חותמים

שם למה ה' טוען שאין לנו זכות אבות, כי אבותינו כביכול חטאו ופשעו, וכתבנו ע"ז באריכות בפרשת האזינו.

בכל זאת ה' זוכר חסדי אבות בזמן הגאולה, שהקב"ה מחשיב את אברהם ויצחק לאבותינו הראשונים, ולא שחלילה ניתק החבל וניתק הקשר בנינו לאבותינו הראשונים הקדושים והטהורים, ולכן אנחנו זוכים לגאולה למען שמו של הקב"ה שהבטיח גאולה למען שמו לבני האבות הקדושים.

ובכל זאת חותמים את הברכה באברהם "מגן אברהם" כי ה' בחר באברהם ככתוב בפרק יט' "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו את דרך ה'", ולכן חותמים בו, כי שרשרת הדורות המתחברת אותנו לאבות הקדושים התחילה מעבודת ה' וההשקעה העצומה של אברהם בדורות הבאים אחריו שישמרו דרך ה'.

מלכה גם היא ילדה לנחור אחיך

ולכן זכה שממנו יצאו כל האימהות, החל משרה בתו ורבקה נינתו ורחל ולאח בנות נינו.

ולכן כאשר באה התורה לייחס את רבקה אמנו התורה מייחסת אותה למלכה בתו של הרן, ולא לנחור!! וכמו כן מלכה בתו של הרן הצדיק היה לה שאיפות קדושות ורצון אדיר להידמות לקדושת אברהם אבינו, ולכן היה לה שאיפה קדושה שגם ממנה יצאו 12 שבטים.

ובגלל זכות האבות שלה ותמימותה ושאיפותיה הקדושות היא זכתה ברוח הקודש או בדרך אחרת לדעת שיצאו מאברהם 12 שבטים.

כמו כן בגלל השאיפות הטהורות שלה ובזכות אביה הקדוש, היא באמת זכתה שכל ה12 שבטי קה עדות לישראל, יצאו ממנה, כי ממנה נולד בתואל שהנכדות שלו היו רחל ולאח.

ללמדנו, שלעולם לא נזלזל במסירות נפש, ולעולם לא נזלזל בשאיפות טהורות, כמו הסיפור המפורסם על אותו אחד בצפת בתקופת המקובלים הגדולים שבתמימות הניח בארון קודש 12 חלות כנגד 12 לחם הפנים, ובעזרת השם נזכה להתקדש ולהיטהר וללכת בשאיפות טהורות ונזכה להתקדש אנו ובנינו אמן ואמן.

*ואיה השה לעולה?? – שאלות על פרשת העקדה

הקריב את האיל לעולה, איך נשאר ממנו קרן השופר שהשתמשו בו במתן תורה כפי שכתב רש"י בפרשת שמות יט' יג', וכן הרי בזה השופר השתמשו בו להפיל את חומת יריחו כמופיע בבעל הטורים??

והנה בפרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק ל' ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צווארו של יצחק פרחו ויצאה נפשו של יצחק, וכיון שהשמיע קולו מבין הכרובים ואמר לו "אל תשלח ידך" נפשו חזרה לגופו, וקם יצחק על רגליו, וידע יצחק שכך המתים עתידים להחיות דהיינו על ידי דיבור של בורא עולם, ופתח ואמר: ברוך מחיה המתים.

הרי לנו 2 ברכות ראשונות של 18, האי "מגן אברהם" בזכות אברהם שעשה את העקידה שנוכה לתשובה וגאולה שלימה מובטחת בכל מצב, וסיום הברכה הב' זה סיומו של יצחק "מחיה המתים" שהוא הראשון שזכה לחוות תחיית המתים ולברך על כך, וייתכן גם שתחיית המתים בקרוב בימינו תהיה בזכות יצחק בעקידתו.

וייתכן שהברכה השלישית "אתה קדוש- וקדושה" תיקן אותה יצחק, כשהיה בגן עדן, אם למשך רגע ואם לתקופה של שלוש שנים לפי בעלי התוספות מהמדרש, אבל יתכן שיעקב אבינו תיקנה כפי שכתוב במדרש תנחומא בפרשת קדושים, שאמר להם הקב"ה לישראל: שעוד לפני בריאת

בעת תפילת ערבית לביל א' דר"ה תש"פ התחדש לי בעזרת ה' שאומרים "וזוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בנייהם למען שמו באהבה, דהיינו שהגאולה מגיעה רק למען שמו של ה' ולא בזכות האבות, וכאמור קודם, אומנם אם כן מדוע בכל זאת מזכירים וזוכר חסדי אבות קודם שאומרים שהגאולה היא רק למען שמו של הקב"ה??

ונראה שזכות האבות משפיעה גם בזמן הגאולה, לא לעצם הגעת הגאולה שהיא אכן למען שמו, ולא בזכות האבות, אלא שניחשב בני אברהם יצחק ויעקב למרות ריחוק הדורות ולמרות שאנחנו רחוקים מאוד מאוד מלהידמות לאבותינו הקדושים, וכפי שכתוב בנביא ישעיה מג', (כה) אנכי אנכי הוא מחה פשעך למעני וחטאתיך לא אזכר: (כז) אביך הראשון חטא ומליציד פשעו בי: ועיין ברש"י שם שפסוק כז' הכוונה לאברהם ויצחק אבותינו, ומבאר

פלא עצום יש כאן, מדוע התורה לא כותבת בפשטות שנודע לאברהם שלאחיו נחור נולדו 12 ילדים, למה מייחסים את הילדים למלכה שהיא רק אחיינית של אברהם אבינו, ובפרט ש 4 ילדים מתוך ה 12 לא נולדה ממנה אלא מהפילגש, ויותר מתאים אם כן לייחס הכל לנחור שהוא בעצמו הוליד את כל ה 12??

עוד פלא עצום, שרש"י כותב שמלכה אמרה שכמו שלאברהם יצאו 12 שבטים כאשר 8 מהגבירות רחל ולאח ו 4 מהשפחות, כך אצלי נולדו 12 שבטים 8 מהגבירה ו 4 מהפילגש, וזה פלא עצום, וכי מאיפה למלכה נבואה זו?? וגם איך בכלל היא מעיזה לדמות את הבנים שלה לשבטי קה עדות לישראל קדושים וטהורים??

ונראה לתרץ כפי האמור קודם, שהרן היה צדיק גדול בעל זכות עצומה שהרי הוא הראשון בעולם שמת על קידוש ה',

וטהר לבנו – וירא

בהמה?? אדרבא לכאורה היה על אברהם להקפיד שיצחק יישאר עולה בלי שום תמורה??

אלא נראה לתרץ שהנה אפילו קללת צדיק בטעות מתקיימת, ולכן טעות של צדיק בקיום מצווה מתוך מסירות נפש וודאי מתקיימת, שאכן אברהם אבינו כי באמת אברהם אבינו התכוון בכל לבו לשחוט את בנו, ולשפוך את דמו על גבי המזבח ולשרוף את כולו כמו כל קרבן עולה, **ולכן** גם כשהתברר שטעה ויצחק הוא עולה חי בלי להישחט אלא מעצם העלאתו על המזבח נקבע קדושתו לנצח כקרבן עולה, בכל זאת על טעות חביבה כל כך של צדיק שבורא עולם כיוון לכך להרבות את הניסיון, טעות כזו אינה נמחקת ועליה דאג אברהם אבינו להביא תמורת יצחק את האייל שמצא להקריבה ממש בשחיטה ובשריפה להשלים את כוונתו הטהורה בטעותו הקדושה.

ולפי זה מובן מדוע אברהם אבינו לאחר שבורא עולם הסביר לו שרק נצטווה להעלות את יצחק על גבי המזבח בלי לשוחטו, עוד קודם שמצא את האייל, בכל זאת אברהם אבינו התעקש להוציא קצת דם מיצחק, עד שאמר לו הקב"ה **"אל תעש לו מאומה"**, וכי מה עניין זה?? **מדוע חפץ אברהם אבינו להוציא דם מיצחק הרי כבר קיים את המצווה של הקרבת יצחק לעולה באופן מושלם בדרך שונה משאר הקורבנות??** **אלא** כאמור זה מובן נפלא, כי אברהם אבינו רצה לקיים הלאה גם את טעותו הקדושה, ולכן חפץ לפחות שיהיה לפחות קצת דם של יצחק כשחיטה וכזריקת הדם על גבי המזבח!! אבל הקב"ה אסר עליו לפגוע אפילו במקצת ביצחק שהוא עולה תמימה, ולכן המיר אברהם את האייל תחת יצחק בנו.

ומובן לפי זה מה שהרהר אברהם אבינו כשחזר מהר המוריה שחבל שלא שידך את יצחק עוד קודם כי כמעט מת יצחק, כי אברהם אבינו לא זלזל בטעותו אלא החשיבה ממש גם לאחר שהתברר הטעות והתגלה האמת, כי רצונו הטהור של אברהם אבינו לשחוט את בנו עדיין בערה בקרבו כאילו עשאה ממש או עכ"פ כאילו באמת נצטווה על שחיטת יצחק ממש.

ולפי הדברים הללו מובן מדוע אברהם אבינו לקח **"עצי עולה"**, שהם שני גזרי עצים שמביאים על המזבח בתמיד של שחר ובתמיד של בין הערביים, שצריכים להיות כשל משה: אורכם אמה ורוחבם אמה עבים כעובי מקל שבו מיישרים גדיש סאה - **רמב"ם איסורי מזבח ז, ג'**, כי לבהמה קטנה שתעלה כליל על המזבח זה כמות העצים הנצרכת, וזה אולי מקביל לגוף אדם – ליצחק, ואילו לקרבן מבהמה גדולה צריך יותר עצים.

ואכן מכמות וגודל העצים הבין יצחק אבינו שזה עבור קרבן עולה כמו של עולת תמיד הבא משה עיזים, ואכן לפי זה מובן איך הקרן של האיל נשאר למרות שהקריבו את כל האיל ככל עולה, והוא שהיות והעצים היו מספיקים לשה קטן ולא לאייל לכן לא כל האיל נשרף, אלא נשתייר ממנו הקרן – השופר שממילא לא נשרף בקלות, והוא השופר של מתן תורה והיובל שהפיל חומת יריחו.

ולכן, הקב"ה זוכר לנו כל פרט בעקידה לטובה ולברכה לדורי דורות, גם את עקידת יצחק וגם את האייל שהקריב אברהם במקום יצחק בנו, כי כוח שניהם יפה!!! ואולי בזכות הטעות הקדושה של אברהם אבינו זכינו שהקדוש ברוך מצרף לנו מחשבה טובה כמעשה גמור.

על כל פנים, עלינו לזכור את קדושת אבותינו הקדושים, וזכור נזכור שאבותינו הקדושים נטעו בנו כוח עצום של מסירות נפש ודבקות גמורה ומושלמת לרצון ה' יתברך, עד כדי התבטלות עצמית מול רצון הבורא מכל זווית אפשרית, ונשתמש גם אנו בכוח זה שהשרישו בנו אבותינו ונמסור נפשנו לא להתקרב לפתחי עבירה כלל וכלל, ונחסום כל פתח ליצר הרע גם אם הדבר כרוך בקשיים עצומים, כי נזכור שיש בנו כוח להתבטל מול רצון ה' האמיתית!!!

ובעזרת ה' אם אכן נלך בדרכי אבותינו ונילחם ביצרנו בכוחות שהנחילו לנו אבותינו, נזכה גם לכל הברכות והשפע הטוב המובטח לנו מכוח אבותינו "ועושה חסד לאלפים לאוהביו ולשומרי מצוותיו", רק חזקו עלו והצליחו אמן ואמן.

והנה כתוב **במד"ש רבה נו' ח' א"ר** אחא כאשר המלאך אמר לאברהם **"אל תשלח ידך אל הנער"**, התחיל אברהם תמה, ואמר: אין הדברים הללו אלא דברים של תימה, אתמול אמרת **"כי ביצחק יקרא לך זרע"** ולמרות זאת חזרת ואמרת **"קח נא את בנך – והעלהו לעולה"** ועכשיו אתה אומר לי **"אל תשלח ידך אל הנער"** אתמהא!!!

אמר לו הקב"ה אברהם תהלים פט **"לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה"** כשאמרתי לך **"קח נא את בנך"** לא אמרתי **"שחטוהו"** אלא **"והעלהו"**, לשם חיבה אמרתי לך העלאת אותו כמצותי וקיימת דברי ועתה תורידו מהמזבח.

ונעצם קשה שהרי אברהם הכיר את בוראו בכוח המחשבה, וכדברי **המשך חכמה** שכתב שאברהם חקר את כל הספיקות באמונה ונתווכח בפילוסופיה עד כי הכיר את בוראו מעצמו כנגד כל העולם כולו, ואז נגלה עליו ה' ואמר לו: אני בעל הבירה (בראשית רבה לט-א), **ואיך יתכן שאדם חכם ומעמיק כאברהם לא תירץ לעצמו בפשטות את רצון ה' שרק יעלה את יצחק לעולה ולא שישחטנו??**

ובפרט כאשר בורא עולם אמר לו להוריד את יצחק מהמזבח שכביכול יש כאן סתירה שוב ושוב, היה על אברהם לקלוט שטעה בכוונת דברי בורא עולם, ולמה לא גילה לבדו את כוונת הבורא הפשוטה?? **ומה** גם שהיו רמזים כמה פעמים במעשה העקידה שיצחק יחזור חי כמו מה שכתוב **"ונשובה אליכם"** וכפי שדייק רש"י.

אבל על זה אפשר לענות בפשטות, שבכוונה בורא עולם לא נתן לאברהם לכוון לאמת הפשוטה, כי רצה עד הרגע האחרון שהטעות של אברהם תהיה טעות, כי מחמת הטעות הניסיון היה קשה הרבה יותר לאברהם אבינו לפי הבנתו המוטעה שעליו לשחוט את בנו יחידו וגם להפסיד את הבטחת הבורא המפורשת שמיצחק יקרא לך זרע, ולהיות אכזרי נגד כל מה שהטיף לבני דורו.

עד כדי כך היה עוצמה ושורשים נטועים לטעות של אברהם אבינו שגם לאחר שהתברר לאברהם אבינו שטעה בהבנת דברי ה', ומעולם הקב"ה לא התכוון להמית את יצחק, אלא הבטחתו שמיצחק יתקיים עם ישראל לא התבטלה לרגע, **בכל זאת** גם אז - לאחר שהתברר לאברהם אבינו טעותו למרות זאת כתוב ברש"י על הפסוק **"ויהי אחר הדברים האלה"** שאברהם **בשובו מהר המוריה** היה מהרהר ואומר **אילו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בנים, היה לי להשיאו אשה מבנות ענר** אשכול וממרא, בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו, וכל כל למה?? הרי כבר נודע לו שטעה לגמרי ומהתחלה הייתה לו טעות, למה עדיין החזיק קצת בטעות??

והנה כתוב ברש"י **פרק נו' ב'** שיצחק נאסר לו לצאת לחוץ לארץ כי יצחק מאז שעלה למזבח הוא נהפך לקורבן עולה וכל חייו הוא נשאר קרבן עולה, ואסור להוציא קורבן החוצה. **ואם** כן יש להקשות, מדוע רצה אברהם אבינו להקריב קרבן בכל זאת, עד שמצא אייל והקריבו תחת בנו, הרי בנו יצחק נשאר עולה ולמה כביכול להמירו בקרבן

וטהר לבנו – וירא

ובנן הנעקד – 2 עקידות??

אבינו גם יכפות ויקשור אותו יפה יפה, וזה היה על גבי המזבח מעל העצים ממש לפני הרמת סכין השחיטה לשחוט, וכדברי המדרש רבה פנוי א"ר יצחק בשעה שבקש אברהם לעקוד יצחק בנו – דהיינו, שאברהם רצה להסתפק בעקידה רגילה כדרך שעוקדים יד לרגל בכל קורבן עולה, אמר לו יצחק: אבא בחור אני, וחוששני שמא יזדעזע גופי מפחדה של סכין ואצערך, ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה – דהיינו – קשירה נוספת שהייתה מעל העצים שעל גבי המזבח,

ואכן מדוייק המשך לשון המדרש "מיד ויעקד את יצחק, ומיד וישלח אברהם את ידו ליטול את הסכין", שבין העקידה הטובה לשחיטה לא היה חסר רק נטילת הסכין, בלי צורך להעלות את יצחק על גבי המזבח וילייע. **ויתכן** שעקידה אחת לזכות אברהם, ועקידה שניה שבאה על ידי בקשת יצחק היא לזכות יצחק, ולכן יש לנו זכות אברהם שעקד את יצחק בנו, ועוד זכות עקידה "ובנן הנעקד ישבית מדיינו" שזה זכות יצחק אבינו שביקש עקידה נוספת וכאמור.

המשך

המצווה הייתה "והעלהו" לכן הקב"ה נתן לאברהם אבינו לדייק דין עקידה מהציווי "והעלהו" כך שאברהם אבינו קיים את עיקר המצווה בכוונה ממש ולא עשאה כמכשיר למצווה וכביכול כלאחר יד. **ויתכן** עוד לתרץ שאברהם אבינו דחה תירוץ זה מחמת שחשד שהוא משוחד כאב רחום לתרץ תירוץ זה בכדי להציל את בנו ממיתה, ולכן נשאר בשאלה ולא רצה להגיע לכיוון של תירוץ זה.

אומנם מכל מקום היות ועיקר המצווה היא "והעלהו" מדוע מזכירים דווקא את עקידת יצחק – את "מעשה העקידה" הרי זה כביכול רק הכנה למצווה??

ואולי היות ואברהם אבינו מצד אחד כן התעמק במילה "והעלהו" והבין שאין זה כפשוטו לשחוט קורבן, אלא הוציא מזה דין, ועצר עצמו להשתמש במילה זו ולתרוץ לעצמו את הסתירה והתמיהה בדברי ה' הנראים לכאורה כסותרים, כי לא רצה לתרץ תירוץ מתוך שוחד של רחמי אב, לכן עקידה הייתה שיא בניסיון של אברהם אבינו, כי זה הוכיח שאברהם אבינו התעמק והתעכב בפירוש המילה והמשמעות היוצאת מהציווי "והעלהו" ללמוד ממנו דין ובכל זאת לא לתרץ תמיהה וכביכול לחמוק ממצוות ה'.

ללמדנו, שאיפה שטמון עיקר הקושי שם טמון שיא הגדלות ועוצמת המעשה, ואמר לי תלמיד חכם שנגזר עליו מידי יום להתגלגל בנסיעות ארוכות ומיעפות בפקקים שבכל זאת הוא לומד בנסיעה למרות הקושי הגדול, ודווקא לימוד זה הכי חביב בעיניו, כי תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי, וכיוצא דברי החתם סופר שסיום הש"ס החביב ביותר שעשה בחייו היה ממה שסיים את הש"ס 52 דקות בתור לנטילת ידיים.

ביום השלישי - ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו

ויתכן שיצחק אבינו כבר מהיום הראשון שראה את אביו דואג מראש לקחת מהבית עצים ואש וסכין ולא הסתמך שימצא בדרך לקנות, ובכל זאת אביו לא לקח איתו שה, ממילא הבין יצחק שיתכן שהוא עצמו יהיה הקרבן, אבל יצחק אבינו לא שאל את אביו מאומה כי אביו לא סיפר לו על כך, למרות שזה מאוד משמעותי כלפיו אז מחמת כבוד אביו לא חקר ולא שאל מאומה במשך יומיים. **ורק** ביום השלישי כאשר אברהם העביר ליצחק לסחוב את העצים, והשאיר בידו את האש והמאכלת, זה שימש כרמז ליצחק לשאול מה פשר הדברים, כפי שמצווה לעשות **רמזים בליל הסדר** בכדי שהילדים ישאלו מה נשתנה.

המהרי"ל דיסקין מדייק מכך שכתוב "ויעקד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח ממעל לעצים, שקודם אברהם אבינו עקד את יצחק בנו ורק אחרי זה הניח את יצחק בנו על גבי המזבח. **וביאר** הטעם, שהיות ואברהם נצטוו להעלות את יצחק, ואכן בסוף התברר שזה היה עיקר הציווי "והעלהו" ולא "ושוחטהו", אם כן היה חייב אברהם אבינו לקשור את יצחק עוד לפני שהעלה אותו על המזבח, שהרי יש כלל "שחי נושא את עצמו", אבל ברגע שיצחק היה עקוד וקשור רק כך אכן נחשב שאברהם העלה את יצחק על גבי המזבח.

אומנם במדרש איכה פתיחתא כד' מפורש בזה הלשון "ונעקדתי ברצון לבי על גבי המזבח", ומשמע שהעקידה הייתה על גבי המזבח ממש, וכך נוסח התפילה שאומרים כל יום בתפילת שחרית "ואת העקדה שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח ככתוב בתורתך".

ואולי היה 2 עקידות, עקידה אחת הייתה לפני שאברהם העלה את יצחק על גבי המזבח, שעקד יד לרגל כדרך שעושים לכל קרבן עולה, וחוף מזה ביקש יצחק שאברהם

לפי דברי המהרי"ל דיסקין שאברהם אבינו עקד את יצחק עוד לפני שהעלה אותו על המזבח בכדי לקיים את מצוות "והעלהו" שהיות וחי נושא את עצמו לכן אברהם היה חייב לקשור את בנו לפני שהעלה אותו על המזבח, משמע מדיוקו הנפלא בסדר הפסוקים, שאכן גם אברהם אבינו בתחילת העקידה ידע שיש ציווי מיוחד ודין מיוחד באמירת הקב"ה "והעלהו" שאין הדברים כפשוטם שיקריב קורבן עולה, אלא יש דין בעליה.

ובכל זאת אברהם אבינו שהיה תמה כל הזמן בסתירה איך יתכן שעליו לשחוט את בנו הרי הקב"ה הבטיחו כי מיצחק יקרא לך זרע?? הרי ברגע שהתעמק במילה "והעלהו" והבין שאין הדברים כפשוטם כלשון בני אדם לשחוט קורבן, אלא טמון בזה דין "להעלות את יצחק על המזבח" – דהיינו על ידי עקידה, אם כן מדוע אברהם אבינו לא העמיק וגילה מציווי מיוחד זה, תירוץ לסתירה העצומה שהיה תמה בה??

אלא התשובה כאמור, שבורא עולם בכוונה לא נתן לאברהם אבינו להגיע לאמת כי זה היה חלק מניסיון העקידה שיחשוב שעליו לשחוט את בנו, אבל היות ועיקר

ללמדנו, שאיפה שטמון עיקר הקושי שם טמון שיא הגדלות ועוצמת המעשה, ואמר לי תלמיד חכם שנגזר עליו מידי יום להתגלגל בנסיעות ארוכות ומיעפות בפקקים שבכל זאת הוא לומד בנסיעה למרות הקושי הגדול, ודווקא לימוד זה הכי חביב בעיניו, כי תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי, וכיוצא דברי החתם סופר שסיום הש"ס החביב ביותר שעשה בחייו היה ממה שסיים את הש"ס 52 דקות בתור לנטילת ידיים.

קצת קשה מדוע רק ביום השלישי מסר אברהם אבינו ליצחק את העצים לסחוב? ולמה רק ביום השלישי שאל יצחק את אברהם "הנה האש והעצים ואיה השם לעולה???" וגם מדוע אברהם אמר לנעריו "ונשתחוה ונשובה" ולא גילה להם שבדעתו להקריב קורבן?? **וראיתי במלבי"ם** שאברהם התבייש לעשות את מצוות העקידה בפני ישמעאל ואליעזר שלא יבינו נכון וכראוי את מצוות העקידה שנגדה את דרכו של אברהם ודרך ה' שהטיף לה כל חייו, לכן אברהם אבינו הסתיר זאת מהם, וכפי שכתוב **בחזקוני** שלפי צורך השעה אפשר לשנות הדיבור ולכן אמר להם "ונשתחוה ונשובה אליכם".

וטהר לבנו – וירא

ללמדנו, שעלינו לקיים את המצוות בגאון ועזות דקדושה ולא יבוש מהמלעגים עליו, אומנם חייבים להקפיד מאוד שלא יצא חילול ה' מהנהגותינו שאנשים לא יסלפו את כוונתך והתנהגותך מטובה לרעה וילמדו מזה דברים רעים, עד כדי כך כתוב בגמ' שת"ח שיש כתם של שומן – רבב על בגדו חייב מיתה! כי זה עושה חילול ה'!! כי עלינו תמיד לקדש שם שמים.

**הקובע מקום לתפילתו – מתפילת אברהם על סדום - התחדש בדיבוק חברים ב"שלוש זכר"

תעזור בהמשך או לדורות הבאים כמו תפילת אברהם אבינו, וכן מצאנו במוסר הראשון שניתן בעולם על ידי בורא עולם לקין נכון לקין זה לא עזר אבל זה עוזר לנו לדורות להתחזק!!! כמו המוסר הראשון שהקב"ה בעצמו נתן לקין, נכון לקין זה לא פעל למונעו מהחטא אבל חיזוק זה מחזק אלפי שנים ומחק עד ביאת המשיח, "הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלוץ תשוקתו, ואתה תמשל בו" – שחייבים לסגור כל פתח ליצר הרע ואפשר וחייבים להאמין שאתה יכול 100 אחוז לנצח במלחמה נגד היצר הרע".

בגמרא ברכות ו': אמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, ואברהם אבינו קבע מקום לתפלתו ככתוב "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם" ואין עמידה אלא תפילה.

ובעצם זה היה המקום שהתפלל בו לראשונה על סדום, ובעצם לא התקבלה תפילתו להציל את סדום, ובכל זאת אברהם אבינו חזר להתפלל שם, ולמה ?? כי תפילה לעולם לא הולכת ויקם גם אם נראה לך שהתפילה לא עזרה, היא

וְתִצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לְאִמֹר אַחֲרַי בְּלִתי הֵיְתָה לִי עֵדָנָה – ג"ז התחדש בס"ד ב"שלוש זכר"

על פלא זה אפילו שכבר ידעו אותו גורם לצחוק על גודל הפלא!!!

ולכן על אף ששרה שמעה בפעם הראשונה מאברהם, כשהמלאך בשר לה היא צחקה, וכאמור שלמרות שידעה קודם היא צחקה כי זה מהות שמו של יצחק - השומע יצחק!!! ולמה א"כ שאל וכיחשה לא צחקתי?? ויתכן כי התפילה על עצמה שנראה שכביכול פקפקה בהבטחת ה' והתביישה שיחשדו אותה בחיסרון של אמונה וביטחון.

בפרשתנו כתוב ששרה צחקה ותמחה על מאמר המלאך שהיא תלד כאשר היא ואברהם זקנים!! וקשה שהרי עוד לפני הברית הקב"ה בשר לאברהם שייוולד לו משרה בן ושמו יהיה יצחק, וכי הוא לא סיפר זאת לאשתו שרה?? וכי שרה שמעה זאת לראשונה בהפתעה מפי המלאך??

ויתכן שאברהם כן סיפר לשרה, ובכל זאת נשלח מלאך לבשר לה על כך למרות שידעה, כי כל מהותו של יצחק זה צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי, שעצם השמיעה

יצחק נקרא על שם הצחוק

העתיד לבוא - בזמן הגאולה השלימה, ככתוב בתהילים "יושב בשמים ישחק למו", ו"אז ימלא שחוק פיננו ולשונונו רינה", צחוק של ניצחון היראת שמים המושלמת.

קצת קשה הרי יצחק היה פחד יצחק עמוד היראה?? ואיך נקרא שמו על שם צחוק?? ואולי הצחוק האמיתי זה "צחוק עשה לי אלוקים", שה' כבר הכין את הצחוק העתידי, של

וה' המטיר על סדום ועל עמרה גפרית ואש מן השמים: - ג"ז התחדש בשלוש זכר

באשדוד, הרי בתהילים סח' כתוב שה' המטיר לנו מן וכן המטיר לנו עופות - שלו מן השמים, ומוכח שלא כל מטר זה גשם וא"כ מה מקורו של רש"י ע"פ ההסבר הקודם?? **ותירצתי** שיתכן ומטר הכוונה דבר חיובי, כמו גשם מן ושל, ואילו אש וגופרית זה שלילי ועל שלילי לא יכתב מטר אלא ויתן או והוריד וכדו' ויליע.

כתב רש"י תחילה ירד גשם אולי יחזרו בתשובה כמו במבול ואחרי זה זה נהפך לאש וגופרית, ומבאר השפתי חכמים בכוונת רש"י, שהרי מטר זה רק גשם ולכן כאשר כתוב "וה' המטיר" זה מוכיח שתחילה ירד גשם וממילא רק אחרי זה היה גפרית ואש, ועל הסבר זה שאלני הרה"ג גבריאל אלטמן שליט"א מראשי ישיבת עטרת צבי

תפילת אברהם על סדום

את אנשי העיר כשיש 10 צדיקים בעיר זה לא ראוי לשופט יישר וכ"ש לא מתאים לבורא עולם שופט כל הארץ לנהוג כן?? **ואכן** ברגע שהוכיח לו הקב"ה שאין אפילו בעיר אחת 10 צדיקים מיד פרש אברהם כי הוכרע הדין, ואפילו לא מצאנו שאברהם התפלל על לוט ומשפחתו, אלא הם ניצלו בלי תפילת אברהם.

ואולי יש בתפילה גם מושג לדון עם הקב"ה האם כדאי או לא כדאי, מגיע או לא מגיע, ויש זכות או אין זכות, "למענד, אלוקים חיים", וכמובן להזכיר את הזכויות,

וכפי שמצאנו שחזקיהו בעת שנטה למות ממחלתו התפלל מעומק לבו, ובתפילתו טען שמגיע לו הצלה בזכות מעשיו הטובים, וכמו ויפלל פנחס שזה תפילה – ברכות ו' ומלמד שעשה

שאלני החברותא הרב אלדר נתנזון שליט"א, מדוע אברהם לא טען על פחות מעשרה צדיקים בסדום, ואם תאמר כי במבול לא היו לנח עשרה צדיקים ולכן לא הצילו את בני דורם, א. שם היה מדובר להציל את כל העולם, וכאן רק עיר אחת. ב. שם לא התפללו אבל כאן אברהם גם התפלל, ואולי בכוח התפילה גם פחות מעשרה צדיקים זה מועיל ומגן, ויש לי ראייה לדבריו, כי הנה משה אמר למרגלים היש בה עץ וכתב רש"י צדיק - איוב המגן עליהם, ורואים שאפילו צדיק אחד עוזר?? ועל זה לא הייתה בידי תשובה!!!

אומנם כעבור שנה כשראיתי שאלה זו בספר "חן השולחן" מהגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א התעמקתי בעניין, שהנה בעצם צריך עיון איזה תפילה התפלל אברהם אבינו על אנשי סדום, והלוא הוא כביכול דן במשפט עם הקב"ה שלהרוג

וטהר לבנו – וירא

לוט שלא היה צדיק גמור אינו ראוי לרחמים ולא להגן בפחות מ'.

ואולי נח הוא הי"א שדרש עצמו לגנאי שאינו צדיק גמור לעומת אברהם לכן אין ראוי להגן על דורו בפחות מ' אפי' בתפילה, **ואולי לכן הקפידו עליו כדברי הזהר שמי המבול נקראים על שמו, כי לא היה לו לנהוג ענווה כשיש צורך בהצלת הדור.**

והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו

ויתכן עוד שהתורה מדגישה שעמד ולא ישב עמם, כי גם בקירוב רחוקים צריך קצת מרחק, שלא יקרר המקרב, ואכן מצאנו שהמלך חזקיהו הצדיק נענש על שהביא על שולחנו לסעודה את שליחי מלך בבל, שבאו בעקבות ההתפעלות העצומה על ניסי ה' לחזקיהו שהוא היה הראשון שהתרפא מחלוי המסוכן – **ישעיהו כט'.**

ורחצו רגליכם

עוצמת הערבים – המדבר!! לכן זכינו – בני אברהם, להוי מתאבק באבק רגליהם של תלמידי חכמים.

*** וירא אליו ה' באלוני ממרא

הוסיף לו ה' – 5, והושלם שמו למניין רמ"ח אברים, לפיכך והיה תמים. **והגמרא נדרים לב'** שלאברהם נוסף ה' לשמו שזה כנגד ה' אברים – המילה, 2 עיניים וכן 2 אוזניים:

וכאמור שם ברית המילה תיקנה את אברהם אבינו שגופו יפעל רק לטובה מאליו כמכונה אוטומטית, כביכול בלי בחירה כלל, **ואכן** אברהם אבינו כשהיה שלם לאחר קיום מצוות ברית מילה, גופו המושלם רץ מאליו לקראת המלאכים שנדמו כאורחים למרות שהקב"ה בא לבקרו, ומריצת אברהם נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכניה, כי גופו המושלם הבין וידע מעצמו שכך ההלכה, ולכן מאליו רץ לקראת האורחים.

והיות וברית המילה שעשה אברהם טמנה בחובה עוצמה של קיום הרבה מצוות באופן מושלם בלי בחירה, לכן רצה אברהם להגביר את ניסיון וקושי קיום מצוות המילה, לכן התייעץ אברהם עם חבריו על הסכנות והפחדים שיש לו בקיום מצוות ברית המילה, והגביר והעצים את פחדיו לעשות את הברית מכמה שיותר סיבות, כך ניסיון מצוות הברית הייתה עוצמתית יותר, ואברהם עשה את המקסימום שפעולת הברית וניסיונה אכן תחשב לו כפעולת קשה וחזקה, כך שכל מה שיפעל גופו אוטומטי לה' ובלי ניסיונות יחשב לאברהם כפעולתו שבאה מתוך ניסיון.

ויש להמשיל זאת שיש אדם שקנה מכשיר חשמלי ובכדי להפעילו הוא לחץ על כפתור הפעלה של המכשיר, נכון שאולי אפשר לייחס את כל פעולת המכונה אל פעולת הלחיצה של האדם, אבל אין בזה כמעט ערך לאדם הלוחץ, לעומת זאת אדם

פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף – סנהדרין מד', וכן יהושע בא וחבטם לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו תיהרג רובה של סנהדרין – ע"פ הגמ' שם.

ואולי תפילה לרחמים לא מגיע לסדום ולאנשי המבול, ורק צדיק גמור מגן על אנשי מקומו, אבל

שמעתי חידוש נפלא מידידי הרב הנעלה ר' רפאל קליין שליט"א מאשדוד, שהיות והיה חס ויתכן שהעץ לא נתן מספיק צל לכן אברהם בגופו הגן עליהם לצל, ואולי יש להוסיף שאברהם רצה להישאר עמם להרגשתם הטובה ולא לברוח לאהל מחום היום ולא להיות כמי ששמח שסיים את המצווה ונפטר ממנה.

יתכן, שבגלל שדרש אברהם שירחצו רגליהם מאבק רגליהם כי חשש שמא הם עובדים את החול שמסמל את

בתחילת הפרשה הבאנו מה שכתב רש"י, שהיות וממרא נתן עצה לאברהם על המילה, לכן התגלה ה' לאברהם דווקא באלוני ממרא, והקשנו שהרי אברהם היה גר באלוני ממרא וכמובן ששם ידבר אתו ה' ולא במקום אחר, ואם כן מה המתנה והכבוד המיוחד כביכול שקיבל ממרא???

כמו כן הבאנו הכתוב במדרש תנחומא ששלשה אוהבים היו לו לאברהם ענר אשכול וממרא, והלך לקחת מהם עצה בקשר לברית מילה, **ענר** אמר לו: **לא כדאי שתמול כי תהיה בעל מום** ויהיו **קרוביהן של המלכים** שהרגת באים **והורגים אותך** ואין אתה יכול לברוח מפניהם!! הניחו, והלך אצל אשכול, **א"ל אשכול: אתה זקן אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבול ותמות,** הניחו והלך אצל **ממרא,** ענה לו ממרא: **מול עצמך** שהרי ה' ציווה אותך ואתה עוד עומד ותוהה?? והרי הקב"ה הציל את כל רמ"ח איבריך באור כשדים, ועכשיו על הצלת מקצת אבר אחד שבך אתה מתקשה לתת לו??

וכתבתי שהדבר תמוה עד למאוד, מדוע גם אחרי שאברהם אבינו נצטווה לעשות ברית מילה הוא עדיין ראה לנכון להתייעץ עם בעלי בריתו בעניין, ורבים מהמפרשים תמחו מה היה לו לאברהם צורך להתייעץ אחרי שנצטווה מאת ה'??

ולפי מה שכתבתי בסוף פרשת לך לך אפשר להבין ולתרץ הכל, שהבאנו שם **ממדרש תנחומא:** אמר לו הקב"ה עד שלא תמול היה שמך אברם, שזה כנגד רמגי אברים שבגוף אי' 1 ב' 2 ר' 200 מ' 40 ביחד זה 243, ומנין אברים שבאדם רמ"ח – 248, לכן אמר **"מול"** ותהיה תמים, וכשמל א"ל הקב"ה לא יקרא עוד שמך אברם, אלא והיה שמך אברהם

וטהר לבנו – וירא

להגדיל את ניסיון הברית בכדי להעצים את הניסיון ובכך להכשיר גופו שיהיה כמכונה מושלמת שפועלת מאליה כרצון הבורא יתברך בלי בחירת האדם.

ודוקא על פעולות החסד הללו שעשה בזמן זה עם המלאכים למרות שהם לא אכלו ושתו אצל אברהם לצורכם, ולמרות שפעולות אלו גופו של אברהם פעל מאיליו בלי בחירה וניסיון כלל, הם אלו שבגינם זכו ישראל למתנות חשובות כמתואר בגמרא.

כי חשוב לכל יהודי לדעת עד כמה עוצמה יש במצוות הנעשים מתוך הכנה ראויה ומתוך הכנה בהשקעה עצומה ומרובה, למרות שאחרי ההכנה המצווה נעשית בקלות, כי עיקר המצווה היא בהשקעה ובעוצמת ההכנה שקדמה למצווה.

ולכן חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה במקום התפילה ורק לאחר מכן היו מתפללים, כי הכינו את מקום התפילה כראוי שעה קודם התפילה, בקידוש המקום על ידי הכנות קדושות ולימוד תורה ומוסר כהכנה לתפילה.

כמו כן יתכן שממרא ראה את אברהם ביום שלישי למילה יום בו הכאב עז ביותר, שבכל זאת מסכן עצמו ורץ אחר הבקר ולא הסתפק בבני בקר הנותרים, זה הוכיח למעלה מכל ספק שהאש קודש בערה באברהם אבינו ולא כבתה לרגע, ולכן מסר נפש על מצוות הכנסת אורחים בהידור מושלם להאכילם 3 לשונות של 3 בקר, ולא לחסוך ולא לוותר ולומר סכנה היא לי לרוץ בגיל 100 ביום שלישי מהברית ועוד ריצה בחום היום.

ובדרך נוספת יתכן שלכן אברהם התייעץ עם חבריו, בכדי להרוויח עוד זיכוי הרבים, לזכות את מי שיעודדנו לעשות ברית מילה כציווי הבורא במצוות של מסייע לדבר מצוה.

יוקח נא מעט מים

ולהתחבר לעץ החיים, ככתוב "עץ חיים היא למחזיקים בה".

ובמוצאי שבת התקשר אלי יהודי צדיק בנשי"ק, וסיפר לי שבשבת בלילה בשעה 3 הוא התעורר ורצה ללמוד תורה, ובחר לפתוח בספרי "וטהר לבנו", ולמד בספר זמן מה ומאוד נהנה והתחזק הודו לה'.

ואני משתוממם ונדהם ביותר, ומודה לבוראי על ניסיון ונפלאותיו עמדי, כי רבו רחמיו והשגחתו המיוחדת והנפלאה תמיד אמן ואמן.

שהתאמץ שטרם והתעמק וחקר ובסופו של מאמץ הצליח להמציא ולבנות מכונה חכמה שבלחיצת כפתור הכל ייעשה מאליו, בוודאות היחס לאדם זה היא לא רק לחיצת הכפתור אלא ההשקעה הרבה שהשקיע בהמצאת ובהכנת מנגנון חכם שכזה, ולכן פעולת המכונה הרבה יותר מתייחסת לאדם זה.

ולפי הסבר זה, מובן נפלא מדוע כתוב שהתגלה ה' אליו באלוני ממרא, שהרי פשיטא שיהיה כן שהרי אברהם אבינו התגורר שם?? ולהסבר הקודם הדברים מובנים, כי בעצם ממרא שעמו התייעץ אברהם אבינו על קיום מצוות הברית, למרות שממרא נתן עצה טובה לאברהם למול עצמו, ולסמוך על הבורא שיצילו מסכנה, בכל זאת אולי יש כאן קצת חילול ה', שממרא התפלא איפה האש קודש של מסירות נפש של אברהם אבינו?? הרי אברהם קפץ לכבשן האש למען שם ה', מדוע פתאום פוחד אברהם להסתכן על קיום מצוות ה'?? ואולי נפלה מחשבה בליבו שמא התקרר חלילה אברהם בדביקות בה' יתברך ובאהבת ה' חלילה??

לכן מודגש שהקב"ה נגלה לאברהם באלוני ממרא אחרי קיום מצוות הברית, שיתכן שממרא נוכח שאהבת ה' לאברהם חזקה היא ועזה היא כמקודם, עד כדי כך עזה וחזקה היא אהבת אברהם לה' וכן ה' לאברהם, שאברהם מרוב עוצמת קרבתו לה' היה מסוגל לומר לה' להמתין לו עד שיסיים לכבד את האורחים שהזדמנו לו, דבר שרק מי שמקורב ממש בשיא האהבה יכול לבקש כן ממלך מלכי המלכים, ואכן ה' המתין לו מרוב אהבה וחיבה, וזה הוכיח לממרא שחלילה לא היה פגם בדבקות אברהם אבינו בה' יתברך, כי אהבה הייתה מוחשית בכל עוצמתה.

ועוד יש להוסיף שאדרבא ממרא ראה שרגלי אברהם מאיליהם רצו לקראת האורחים, בלי בחירה של אברהם אבינו, שמזה ידע אברהם ולמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, והבין שעל כן היה על אברהם צורך

בליל שבת וירא תש"פ – התעוררתי מעט אחרי 3 בלילה וביקשתי מהבורא יתברך שיתן לי חידוש שיחזקני להתקרב אליו יתברך.

והקב"ה נתן פסוק זה בפי- "יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"

ותכף התחדש בס"ד, שהרי אין מים אלא תורה, אז "מעט תורה" כבר מנקה את הטומאה, שהרי באבק רגליהם היה חשד עבודה זרה ככתוב ברש"י שהישמעאלים משתחוים לאבק רגליהם, ולאחר שמתנקים מהטומאה על ידי תורה, זוכים להישען

וטהר לבנו – וירא

משתה גדול של אברהם אבינו – קידוש גדול!!!

שמאבימלך נתעברה שרה, ובפרט שאבימלך עצמו היה נוכח בסעודה.

אבל בברית יצחק לא הייתה מטרה לזמן לסעודה כי עדיין אין הבן ניכר למי דומה כי בד"כ ההורים עדיין מתווכים למי דומה הילד לאבא או לאמא או לדוד וכו', ואדרבא סעודה אז הייתה הופכת לסעודה עם ליצנות שירכלו שמאבימלך נתעברה שרה.

כמו שהיה לי לפני 24 שנים שלום זכר לבני בכורי, ואז התחיל מחלוקת מסויימת ומשני הצדדים באו לשלום זכר שהתקיים בבית אבי זצ"ל, והציבור דש בעניין המחלוקת, וכאב לי מאוד הדבר, וקמתי ודפקתי על השולחן ובקול רם וברור אמרתי מורי ורבותי כאן זה שלום זכר ולא מחלוקת זכר, ותשקט הארץ 40 שנה על כל פנים הפסיקו לדבר בעניין המחלוקת ב"ה.

ומאז מקפיד אני לדבר בדברי תורה בכל שלום זכר בו אני משתתף שאהיה נאה דורש נאה מקיים, וגם לגלות לאנשים שהחוויה של המפגש על מיני טעימה יכולה להיות על התפלפלות והנאה מחידודים וחידושים ושאלות מעניינות על הפרשה.

וזכיתי שהשתתפתי בקידוש של בן מעולי רוסיה, ובקידוש ישבו הסבא האבא והבן, וכולם היו חרדים לדבר ה' יראים ושלמים, ואמרתי להם שחידוש זה התחדש במיוחד להם, כי זה סיבה למסיבה, לעשות סעודה כשרואים שהבן דומה לאבא, וכאן 3 דורות שכן דומה לאבא בתורה ויראת שמים טהורה עומדת לעד.

היפלא מה' דבר

מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלעשות כרצוני, ועי' רמב"ן בביאור דברי רש"י, ובפשטות כלול בדברי רש"י, שאין פלא כלפי ה' שבידו הכל.

ואכן דעת הרמב"ם במורה נבוכים חלק א' פרק נה' שאין לייחס להקב"ה שום "התפעלויות" ושינוי, ושום דימוי לשום דבר מן הנמצאות, וכבר גלה בספרי הנביאים בהרחקת הדמוי "ואל מי תדמינו ואשׁוה" - ישעיהו פרק מ' כה', ועוד שם כתוב "ואל מי תדמיון קל. ומפורש כן ב**יסודי התורה** פרק א' יא' יב', ואינו משתנה ולא כעס ולא שחוק ולא שמחה ולא עצבות ולא שתיקה, וכל הלשונות שנאמרו בתנ"ך הכל משל ומליצה כי דברה תורה כלשון בני אדם, כי הקב"ה מרומם על כל זה.

בשבת וירא תש"פ בקריאת התורה התבוננתי במה שכתוב שאברהם עשה משתה גדול ביום הגמל בנו - יצחק, וכתב רש"י שזה היה בגיל 24 חודש.

וחשבת שמשתה גדול הכוונה לסעודה ענקית, כמו שראיתי בשהותי בשבת בווינה אוסטריה, שהיה קידוש עם כל סוגי הקוגלעך והערינג ועוגות ומיני קצפות וצולנט' עם קישקע ועצמות מח ובשר רך כחמאה, וגעלה וארבעס ובובעס ומוסים בטעמים שונים, עם משקאות מכל הסוגים כיד המלך, והייתי בשוק ובהלם, אבל אמרו לי שזה רק קידוש בינוני שיש קידושים הרבה יותר גדולים.

אבל זה לא הכוונה במשתה גדול שעשה אברהם, למרות שלשלוש אורחים שנראו לו כערבים ואברהם שחט 3 בהמות שלימות בכדי לפנקם בלשונות בקר, ובאמת לא היה קושי לאברהם לעשות קידוש כיד המלך, כי רש"י מפרש: "**משתה גדול**" משתה **שגדולי הדור היו שם**.

ובשפתי חכמים מפרש שלא הכוונה לאוכל רב, א, כי אין לתורה צורך לספר על סעודה גדולה, ב. מה ערך ותועלת וחשיבות יש בזה??

אבל אם כן קשה מדוע לא נוהגים לנהוג בימינו לחגוג בסעודה את גיל שנתיים של ילדינו?? כמו כן כמה פסוקים קודם כתוב על ברית יצחק ולמה שם לא כתוב שאברהם עשה סעודת ברית שזה סעודת מצווה הנוהגת כל הדורות??

ונראה שבסעודת יום הגמל יצחק הייתה מטרה מיוחדת לקיום הסעודה בזימון גדולי הדור, בכדי שיפרסמו שמאברהם נולד יצחק, כי בגיל שנתיים כבר חד וברור למי דומה הבן, וגדולי הדור כבר יפרסמו לעמם ויצמצמו את דברי הליצנים

בעת לומדי עם תלמידי המצוינים ביותר כיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב בנביא זכריה ה' פסוק ו' עוררוני תלמידי בפסוק שכתוב "כה אמר ה' צבאות, כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם, גם בעיני יפלא נאם ה' צבאות", וכתב המצודות דוד (ו) כי יפלא - ריבוי הטובה שיהיה בזמן הגאולה יפלא בעיני שארית העם, כי הנפלאות הידועות יהיו כאפס מול הנפלאות החדשות, והפלא שאעשה לעתיד יהיה נחשב גם בעיני - בעיני ה' לפלא, כי הוא יהיה גדול מכל הפלאים הידועים והנסתרים:

והקשוני תלמידי ששמעו מרב חשוב, שאין פליאה ואין התפעלות לה?? ובעצם גם כאן בפסוק "**היפלא מה' דבר**", כתב רש"י: וכי שום דבר

וטהר לבנו – וירא

עוד אפשר לפרש, שכמו **שקשים מזונותיו** ושידוכים **קריעת ים סוף**, והרי מה שייד קשה להקב"ה?? אלא כנתבאר הכוונה שהקושי להתערב בבחירה של בני אדם, שזה כביכול לא נח לה', שזה נגד הנהגתו בעולם לתת לאדם בחירה, ובפרשת בשלח הארכתי בעניין, עי"ש.

ואכן כמו שבקריעת ים סוף הקב"ה השתלט על החלטת המצרים שיחליטו להיכנס כמשוגעים לים, וכדברי הרמב"ן שזה היה עיקר הנס בקריעת ים סוף, כך יהיה בעת מלחמת גוג, שילחמו איש באחיו, כמובא בחגי פרק ב' פסוק כב'.

והמלחמה איש באחיו במלחמת גוג ומגוג יהיה פלא עצום, כי המלחמה איש באחיו תמשך זמן רב יותר מהחלטה חד פעמית של קריעת ים סוף, שמיד אחרי שנכנסו לים נבהלו ורצו לחזור בהם רק ה' קלקל מרכבותם.

ותכחש שרה לאמר לא צחקתי, כי יראה, ויאמר: לא כי צחקת

וחשוב שאדם יתפעל מניסי ה', ורק כלפי הקב"ה אין מקום לפליאה כי בידו הכל, ואין להקב"ה מקום בעצמו להתפעל מנס שעשה.

ולכן נקרא שמו יצחק על שם הצחוק, ולכאורה אם הצחוק היה עבירה או פגם באמונה, ולא הייתה סיבה לצחוק, ושרה עוד כיחשה לה' שלא צחקה, מדוע ייחרט פגם זה כשמו של הצדיק יצחק, על שם מאורע זה??

אלא כאמור לא הייתה כאן עבירה לא בצחוק ולא בכיחשה, אלא מסר של נס והתפעלות האדם מהנס, מול אמונה בכוחו של הקב"ה שכלפיו יתברך אין שום התפעלות וסיבה לצחוק, כי הכל קל לפנינו לעשות כי הכל בידו.

והקב"ה רצה לחדד לשרה, ולנו, שעלינו להתפעל מניסי ה', ולהאמין בניסים, כי היפלא מה' דבר, שהרי להקב"ה הכל קל, ובידו הכל, ואדרבא לכן ניחל לישועת ה' גם מעל דרך הטבע, כי לה' טבע ומעל דרך הטבע הכל שווה וקל,

וכשנקבל נס מאיתנו עלינו להתפעל ולהודות ולספר ניסיו ונפלאותיו, כי חלק גדול ביהדות זה סיפור הניסים והנפלאות שעשה ה' לאבותינו במצרים, ולהתפעל מהם.

ואני חוזר על פסוק זה "היפלא מה' דבר" זמן רב, כי בדרך הטבע אין לי דרך להשיג כ140 אלף ש"ח להדפסת ספרי "וטהר לבנו" מהדורת 6 כרכים, אבל "היפלא מה' דבר"?? הרי להקב"ה הכל קל ובידו הכל.

ואני מאמין שברצות ה' מה שנראה בעיני, בעיני בשר כפלא עצום וכלא הגיוני שיצליח, יכול בקלות להיפתר, כי לה' הכל קל, וברצות ה' בנקל יהיה נס ויהיה תורם או תורמים או צורה אחרת כיז ה' הטובה והבלתי מוגבלת.

אבל מכל מקום, יתכן שגם על צד שאין פלא והתפעלות כלפי הקב"ה, כתב רש"י שרבותינו דרשוהו על שחיטת יצר הרע לעתיד לבוא **סוכה נב'**, שלא רק הצדיקים מתפעלים איך נצחו את היצר הרע שנדמה להם כהר, אלא גם **הקב"ה מתפלא עמם איך הצליחו הצדיקים לעמוד כנגדו בחייהם.**

והנה לרשעים נדמה היצר הרע כחוט השערה, והם יבכו איך לא התגברו כנגדו, ואילו לצדיקים היצר הרע נדמה כהר עצום בכדי לתת להם הרגשה טובה שמגיע להם שכר על עמלם הקשה, וחלק מחסדי הקב"ה לתת הרגשה טובה לצדיקים לעומת ההרגשה הרעה לרשעים, שהקב"ה כביכול בעצמו מתפעל יחד עם הצדיקים, איך הצליחו הצדיקים להתגבר על קושי עצום מאוד – לנצח את היצר הרע, כך שהצדיקים מרגישים שהם מקבלים שכר עמלם ולא נהמא דכיסופא.

פלא עצום איך כחשה שרה שלא צחקה, הרי היא ענתה זאת כלפי טענת הקב"ה היודע כל סתרי לב??

וייתכן, ששרה צחקה כי התפעלה מגודל הנס שהם יולידו בגיל זיקנה, אבל כשהקב"ה שאל למה צחקה שרה, שהרי היפלא מה' דבר?? שהכוונה שאצל הקב"ה אין פלא כי הכל קל בידו ובידו הכל ואין נסתר מפניו, וכאמור במאמר הקודם.

וייתכן, שלכן חזרה בה שרה לומר שלא צחקה, כי חזרה בתשובה מתוך יראת השמים שבה, על הצחוק שצחקה, כי צחוקה הראה שהתפעלה מהנס, ועכשיו הבינה מטענת ה' למה צחקה, היפלא מה' דבר, שהיה עליה להבין שאין מה להתפעל, כי לה' כל נס זה פעולה פשוטה ואין כאן מקום לצחוק והתפעלות כי בידו הכל.

והיות וברגע שחוזרים בתשובה זה מתקן את העבירה, לכן העבירה נכחשה ונחלשה ועל כן טענה שרה כלפי הקב"ה לא צחקתי, כי חזרתני בתשובה על טעותי.

אבל הקב"ה עונה לה: "ויאמר, לא כי צחקתי", דהיינו שהתשובה שלך על הצחוק לא התקבלה, כי לא הייתה עבירה בהתפעלות שלך על גודל הנס,

עזור נא להפצת התורה וחיזוקי יהדות וקדושה
ספרי "וטהר לבנו"
מהדורה חדשה 6 כרכים!!!

בס"ד בקרוב אם יהיו תורמים בל"נ ההדפסה!!
ואנא התפללו על כך שאזכה להדפיס השנה בס"ד מהדורה זו אמנ.

דמי קדימה במחיר עלות – כ 150 ש"ח.

הנצחה = עמוד 100 דף 200 פרשה 2850 כרך 27000

כל המהדורה 140,000 – 5 הכרכים

קדימה "קח חלק בזיכוי הרבים העצום" - רבים
הציל מעוון!!!

מון שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א !!! כתב הסכמה מיוחדת לספר,

ומון בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות : וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו
במצוותיך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך.

****כי הוא חידוש עצום וחיזוק אדיר לשבת ולנשמה**

יוחנן ריינר 106855@gmail.com [0527120333](tel:0527120333)

התורמים – הראשונים לדבר מצווה

כרך שישי "מועדים" נתרם

ע"י הרב מיכאל נודל שליט"א משיקגו ארה"ב
לע"נ זקנינו הצדיק משרידי נאוורדוק רב אהרן צבי נודעל זצ"ל

ר' חיים זיגלבוים שליט"א בן הרב שמואל זצ"ל מארה"ב מנדב פרשת "פנחס".
ידידי הראל דנינו מנדב פרשת "בראשית".
רב י' טויב מנדב "פרשה" לע"נ אביו הצדיק זצ"ל

וגב' ליאורה טויב מתל אביב מזמינה בין 10 ל 20 סטים
ועוד 40 אנשים כבר הזמינו את הסט החדש – אנא צרף שמך בתרומה בל"נ להדפסת הספרים בבקשה.

התשלום לא עכשיו – רק כאשר אראה שיש תרומות לרוב הוצאת המהדורה בס"ד

יהודי יקר – את האמת אתה יודע!!!

עילוי נשמת יקירך בעולם האמת, יהיה בספר שמחזק רבים והשיב רבים וטובים מעון!!

כפי שכתב מון שר התורה רבי חיים קנייבסקי בהסכמתו לספר
הספר "מעורר מאוד" ליראת שמים, ולמידות טובות וללימוד התורה

תרמת – באפשרותך לחלק את הספרים חינוך כרצונך הטהור – לשיבות וכוללים זיכוי הרבים אמיתי, ולא למטרת רווח!!